

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Gdańsku

LGD.410.012.02.2023

Pan
Krzysztof Woś
Prezes Państwowego Gospodarstwa Wodnego
Wody Polskie
Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie
ul. Żelazna 59a
00-848 Warszawa

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/23/053 – Ochrona przeciwpowodziowa Żuław

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie, ul. Żelazna 59a, 00-848 Warszawa (dalej: „PGW Wody Polskie” lub „Wody Polskie”) – Zarząd Zlewni w Elblągu, Al. Tysiąclecia 11, 82-300 Elbląg (dalej: „Zarząd Zlewni”)
Kierownik jednostki kontrolowanej	Krzysztof Woś, Prezes Wód Polskich, od 31 sierpnia 2022 r., a wcześniej, tj. od 17 sierpnia 2022 r., p.o. Prezesa Wód Polskich W okresie objętym kontrolą funkcję kierownika jednostki poprzednio pełnili: Mariusz Gajda, Pełnomocnik do spraw organizacji Wód Polskich, od 14 listopada 2017 r. do 17 stycznia 2018 r. oraz Przemysław Daca, Prezes Wód Polskich, od 17 stycznia 2018 r. do 16 sierpnia 2022 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	<ol style="list-style-type: none"> 1. Realizacja inwestycji dotyczących ochrony przeciwpowodziowej Żuław na obszarze działania Zarządu Zlewni. 2. Utrzymanie urządzeń wodnych służących ochronie przeciwpowodziowej Żuław na obszarze działania Zarządu Zlewni. 3. Inne zadania w zakresie ochrony przeciwpowodziowej Żuław na obszarze działania Zarządu Zlewni.
Okres objęty kontrolą	Od 1 stycznia 2018 r. do 20 października 2023 r. (tj. do dnia zakończenia czynności kontrolnych) oraz działania wcześniejsze, które miały wpływ na kontrolowaną działalność.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ¹
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Gdańsku
Kontrolerzy	<ol style="list-style-type: none"> 1. Anna Dąbrowska, doradca ekonomiczny, upoważnienia do kontroli: nr LGD/84/2023 z 24 kwietnia 2023 r. i nr LGD/158/2023 z 2 października 2023 r. 2. Anna Koszykowska, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienia do kontroli: nr LGD/83/2023 z 24 kwietnia 2023 r., nr LGD/131/2023 z 10 sierpnia 2023 r. i nr LGD/159/2023 z 2 października 2023 r. 3. Marta Gajewska, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LGD/122/2023 z 10 lipca 2023 r. 4. Krystian Kułaga, doradca ekonomiczny, upoważnienie do kontroli nr LGD/162/2023 z 5 października 2023 r.

(akta kontroli str. 1-16)

¹ Dz. U. z 2022 r. poz. 623 (dalej: „ustawa o NIK”).

II. Ocena ogólna² kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

W ocenie Najwyższej Izby Kontroli, zakończone w badanym okresie przez Zarząd Zlewni dwa przedsięwzięcia inwestycyjne zwiększyły skuteczność ochrony przeciwpowodziowej na terenie Żuław Wiślanych (dalej: „Żuławy”). W wyniku modernizacji wybranych odcinków wałów przeciwpowodziowych rzeki Fiszewki (o łącznej długości 7,78 km), która obejmowała m.in. podwyższenie wałów oraz wykonanie ich dogęszczenia i uszczelnienia, poprawiono bezpieczeństwo mieszkańców i infrastruktury gmin Elbląg i Gronowo Elbląskie. Również w efekcie częściowego uregulowania przepływu wód Srebrnego Potoku (m.in. umocnienie brzegów), podniesiono ochronę przed powodzią miasta Elbląga. W opinii powołanego przez NIK biegłego³, powyższe przedsięwzięcia miały istotne znaczenie dla ochrony przeciwpowodziowej Żuław.

W badanym okresie Zarząd Zlewni przystąpił do realizacji 10 innych zadań inwestycyjnych mających na celu zwiększenie ochrony przeciwpowodziowej Żuław, które dotyczyły: przebudowy wału czołowego Zalewu Wiślanego Batorowo oraz wału czołowego Zalewu Wiślanego Nowotki wraz z wałem wstecznym rzeki Nogat, wału przeciwpowodziowego Zalewu Wiślanego – Przebrno, wałów przeciwpowodziowych rzeki Szkarpany, budowy stacji pomp Gozdawa i Komarówka oraz przebudowy stacji pomp nr 47 Wikrowo stacji pomp i nr 60 Gronowo, przebudowy kanału połączeniowego na polderach: nr 73 Topolno i nr 75 Stankowo, przebudowy kanałów podstawowych na polderze nr 60, budowy zbiornika wodnego na Potoku Dębica w Elblągu. Ze względu na brak środków finansowych przedsięwzięcia te zostały wstrzymane, tj. unieważniono postępowania w sprawie udzielenia zamówień na wykonanie sześciu zadań (oferty z najniższymi cenami przewyższały kwoty, które Wody Polskie zamierzały przeznaczyć na sfinansowanie zamówień), w przypadku trzech – odstąpiono od podpisanych umów z przyczyn leżących po stronie wykonawcy, a w przypadku jednego – podpisanie umowy nie było możliwe z uwagi na unieważnienie promesy zabezpieczającej finansowanie. Ponadto Zarząd Zlewni, z powodu braku środków finansowych, nie przystąpił do realizacji dwóch przedsięwzięć o istotnym znaczeniu dla ochrony przeciwpowodziowej Żuław, polegających na odbudowie koryta Kanału Panieńskiego oraz przebudowie stacji pomp nr 10 Balewo. Łączny koszt ww. 12 zadań oszacowano na 46 733,0 tys. zł.

W PPI⁴ (wg stanu na 31 sierpnia 2022 r.) Zarząd Zlewni zaplanował około 70 zadań inwestycyjnych, w tym ww. 12 zadań, na łączną kwotę 686 944,0 tys. zł. Poniesione w całym okresie objętym kontrolą wydatki na zadania inwestycyjne wyniosły łącznie 7 355,0 tys. zł i stanowiły 1% oszacowanych w PPI potrzeb inwestycyjnych Zarządu.

Zarząd Zlewni prawidłowo i we właściwym terminie wykonywał przypisane mu obowiązki w zakresie przygotowania i przeprowadzenia postępowań w sprawie udzielenia zamówień publicznych na realizację zadań inwestycyjnych dotyczących czterech zadań wykonywanych w ramach przedsięwzięcia polegającego na modernizacji wybranych odcinków wałów przeciwpowodziowych rzeki Fiszewki. Zakończone zadania zostały wykonane terminowo i w pełnym zakresie, a środki na ich realizację wydatkowane prawidłowo. Podejmowano adekwatne działania w przypadku trzech pozostałych zadań, które z przyczyn leżących po stronie wykonawcy nie zostały zrealizowane lub nie zostały zrealizowane w całości.

W okresie objętym kontrolą Zarząd Zlewni realizował zadania dotyczące utrzymania urządzeń wodnych, w tym budowli, służących ochronie przeciwpowodziowej Żuław

² Najwyższa Izba Kontroli w niniejszej kontroli stosuje oceny ogólne w formie opisowej.

³ Postanowieniem p.o. Dyrektora Delegatury NIK w Gdańsku z 7 czerwca 2023 r.

⁴ Program Planowanych Inwestycji w gospodarce wodnej PGW Wody Polskie.

na obszarze swojego działania, pozwalające na ich utrzymywanie na ogół w dobrym lub dostatecznym stanie technicznym. Urządzenia objęte badaniem były poddawane okresowym kontrolom stanu technicznego. Zarząd Zlewni planował i realizował potrzeby utrzymaniowe, w tym wynikające z PUW⁵. Objęte badaniem zadania utrzymaniowe zlecano zgodnie z obowiązującą procedurą zamówień publicznych i realizowano na bieżąco, a w przypadku wystąpienia zdarzeń nie planowanych (awarii), podejmowano działania w celu ich usunięcia. Zadania te wykonano terminowo i w pełnym zakresie, a środki na ich realizację wydatkowano prawidłowo.

Stwierdzono jednak, że nie wszystkie analizowane zadania realizowano prawidłowo. W szczególności, nie sprawowano skutecznego nadzoru nad formalną zawartością protokołów kontroli stanu technicznego oraz książek obiektów, a badania NIK wykazały m.in. liczne przypadki braku wskazania w protokołach niektórych wymaganych elementów oraz braków w książkach obiektów i w dokumentacji pracy stacji pomp. Stwierdzono, że kontrole roczne i jedna pięcioletnia stacji pomp z 2021 r. w zakresie instalacji elektrycznej i piorunochronnej, zostały wykonane przez osobę zawieszoną w prawach członka Izby Inżynierów Budownictwa. Ponadto ustalono, że jeden stopień wodny Gdańska Głowa, pozostający w Zarządzie Zlewni do 31 lipca 2021 r., i dziewięć spośród 69 eksploatowanych przez Zarząd Zlewni stacji pomp, użytkowano bez wymaganych pozwoleń wodnoprawnych na szczególne korzystanie z wód, a w przypadku pięciu kolejnych stacji pomp – nie posiadano wiedzy czy takie pozwolenia zostały wydane. Na czterech spośród 26 stacji pomp objętych badaniem, utrzymywano niższe poziomy wód od wyznaczonych w pozwoleniach wodnoprawnych, co uzasadnione było warunkami pogodowymi oraz potrzebami użytkowników gruntów i upraw.

Pozostałe zadania w zakresie ochrony przeciwpowodziowej Żuław na obszarze Zarządu Zlewni wykonywano prawidłowo, mimo trudności i problemów w zakresie planowania oraz realizacji zadań w tym zakresie. Aktywnie działano w ramach LPW⁶, którego celem było zacieśnianie współpracy oraz stworzenie sieci kontaktów pomiędzy lokalnym społeczeństwem a instytucjami i urzędami w zakresie gospodarki wodnej na obszarach wiejskich. Współpraca ta nie dotyczyła jednak działań w celu ewentualnego zawarcia z jednostkami samorządu terytorialnego porozumień dotyczących kosztów inwestycji prowadzonych na wodach stanowiących własność Skarbu Państwa, kosztów inwestycji w zakresie urządzeń wodnych oraz kosztów utrzymania tych wód lub urządzeń wodnych, służących ochronie przeciwpowodziowej Żuław.

⁵ Rozporządzenie Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Gdańsku z dnia 29 grudnia 2016 r. w sprawie przyjęcia Planu utrzymania wód w regionie wodnym Dolnej Wisły (Dz. Urz. Woj. Pom. poz. 4682).

⁶ Lokalne Partnerstwa ds. Wody.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowe⁷ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Realizacja inwestycji dotyczących ochrony przeciwpowodziowej Żuław na obszarze działania Zarządu Zlewni

Opis stanu faktycznego

Dyrektorem Zarządu Zlewni od 8 stycznia 2018 r. był Piotr Modzelewski. (akta kontroli str. 30)

Zarząd Zlewni, jako terenowa jednostka organizacyjna Wód Polskich, zgodnie z § 12 pkt 1 statutu Wód Polskich⁸, wykonuje zadania Wód Polskich, o których mowa w art. 240 ust. 4 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne⁹, tj. m.in.:

- współuczestniczy w zapewnieniu ochrony ludności i mienia przed powodzią, na poziomie zlewni (pkt 2),
- planuje i prowadzi inwestycje z zakresu gospodarki wodnej, w tym pełni funkcję inwestora albo inwestora zastępczego, w zakresie określonym w przepisach ustawy, z wyłączeniem śródlądowych dróg wodnych o szczególnym znaczeniu transportowym (pkt 6),
- realizuje zadania związane z utrzymaniem wód i pozostałego mienia Skarbu Państwa związanego z gospodarką wodną, w tym obwałowań oraz obszaru międzywala (pkt 8),

a także zadania wskazane przez Prezesa Wód Polskich oraz Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Gdańsku (§ 12 pkt 3 statutu).

Zgodnie z § 6 ust. 3 statutu, Dyrektor Zarządu Zlewni koordynuje również, w imieniu Prezesa Wód Polskich, działalność nadzorów wodnych zlokalizowanych na obszarze działania Zarządu Zlewni. Spośród sześciu nadzorów wodnych, których działalność koordynował Dyrektor Zarządu Zlewni, trzy, tj. Nadzór Wodny w Elblągu, Nadzór Wodny w Nowym Dworze Gdańskim oraz Nadzór Wodny w Malborku, działały na terenie Żuław.

Prezes Wód Polskich upoważnił Dyrektora Zarządu Zlewni m.in. do występowania w imieniu Wód Polskich z wnioskami o uzyskanie zgód wodnoprawnych dla spraw z obszaru Zarządu Zlewni, związanych z jego działalnością i dokonywania w tym zakresie wszelkich czynności.

Szczegółową organizację wewnętrzną oraz tryb pracy i szczegółowy zakres działania zarządów zlewni określono w regulaminie organizacyjnym Wód Polskich¹⁰ (m.in. § 62-64).

(akta kontroli str. 82-530)

1.1. Obowiązujące w badanym okresie dokumenty:

- wstępna ocena ryzyka powodziowego, zawierająca m.in. ocenę potencjalnych negatywnych skutków powodzi mogących wystąpić w przyszłości dla życia i zdrowia ludzi, środowiska, dziedzictwa kulturowego oraz działalności

⁷ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁸ Nadany rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 28 grudnia 2017 r. w sprawie nadania statutu Państwowemu Gospodarstwu Wodnemu Wody Polskie (Dz. U. poz. 2506).

⁹ Dz. U. z 2023 r. poz. 1478, ze zm. – dalej: „Prawo wodne”.

¹⁰ Nadany zarządzeniem nr 80/2019 Prezesa Wód Polskich z dnia 31 grudnia 2019 r. (ze zm.) – obowiązującym od 1 stycznia 2020 r., a wcześniej: zarządzeniem nr 5/2019 Prezesa Wód Polskich z dnia 26 marca 2019 r. (obowiązywało od 1 kwietnia 2019 r. do 31 grudnia 2019 r.) i zarządzeniem nr 1/2018 Prezesa Wód Polskich z dnia 2 stycznia 2018 r. (obowiązywało do 26 marca 2019 r.).

- gospodarczej, a także określenie obszarów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi,
- mapy zagrożenia powodziowego, na których przedstawiono m.in. obszary obejmujące tereny narażone na zalanie w przypadku zniszczenia lub uszkodzenia wału przeciwpowodziowego albo wału przeciwsztormowego,
  - mapy ryzyka powodziowego, na których przedstawiono potencjalnie negatywne skutki związane z powodzią,
  - Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły, przyjęty w 2016 r.¹¹ (dalej: „PZRP z 2016 r.”), zawierający m.in.: mapy zagrożenia powodziowego oraz mapy ryzyka powodziowego wraz z opisem wniosków z analizy tych map, opis celów zarządzania ryzykiem powodziowym, uwzględniający konieczność ograniczania potencjalnych negatywnych skutków powodzi dla zdrowia ludzi, środowiska, dziedzictwa kulturowego oraz działalności gospodarczej, a także katalog działań służących osiągnięciu celów zarządzania ryzykiem powodziowym, z uwzględnieniem ich priorytetu,
  - Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły, przyjęty w 2016 r.¹² (dalej: „PGW z 2016 r.”),

przygotował Prezes Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej, tj. funkcjonujący do 31 grudnia 2017 r. centralny organ administracji rządowej właściwy w sprawach gospodarowania wodami, na podstawie przepisów uchylonej z dniem 1 stycznia 2018 r. ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. – Prawo wodne¹³ (dalej: „Prawo wodne z 2001 r.”).

W 2020 r. Wody Polskie przystąpiły do przeglądu i aktualizacji planów zarządzania ryzykiem powodziowym i w ramach tego projektu przypisano zadania poszczególnym jednostkom organizacyjnym. Zespół planistyczny Zlewni Zarządu Zlewni w Elblągu, powołany na szczeblu Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Gdańsku (dalej: „RZGW”), pracował pod przewodnictwem Dyrektora Zarządu Zlewni, był odpowiedzialny m.in. za współpracę w zakresie opracowania lub aktualizacji dokumentów planistycznych. Dyrektor Zarządu Zlewni wytypował członków Zespołu Planistycznego Zlewni: zastępcę Dyrektora oraz kierowników Działu Inwestycji oraz Utrzymania, a także przedstawiciela Urzędu Morskiego w Gdyni.

(akta kontroli str. 1756-1777)

Dyrektor Zarządu Zlewni wyjaśnił, że przedstawiciele Zarządu Zlewni uczestniczyli w pracach nad opracowaniem aktualizacji PZRP, a podczas tych prac poruszane były zagadnienia ochrony przeciwpowodziowej Żuław. W toku prac planistycznych Zarząd Zlewni zgłosił propozycję trzech zadań w zakresie ochrony przeciwpowodziowej Żuław: W_DW_3: Regulacja rzeki Jagódki wraz z suchym zbiornikiem w km 2+200 gm. Elbląg, W_DW_55: polder¹⁴ nr 19 i 20 Żurawiec gm. Markusy oraz „Przebudowa koryta rzeki Wąska”. Z uwagi na kolizję z obszarem specjalnej ochrony ptaków Natura 2000, w aktualizacji PZRP nie zostały ujęte dwa zadania: W_DW_3: Regulacja rzeki

¹¹ Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 r. w sprawie przyjęcia Planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru Dorzecza Wisły (Dz. U. poz. 1841), które obowiązywało do 22 marca 2023 r. (art. 566 ust. 2 Prawa wodnego). Z dniem 23 marca 2023 r. weszło w życie rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 18 października 2022 r. w sprawie przyjęcia Planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły (Dz. U. poz. 2739), dalej: „PZRP z 2022 r.”.

¹² Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (Dz. U. poz. 1911), które obowiązywało do 16 lutego 2023 r. (art. 566 ust. 2a Prawa wodnego). Od 17 lutego 2023 r. obowiązuje rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 4 listopada 2022 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (Dz. U. z 2023 r. poz. 300).

¹³ Dz. U. z 2017 r. poz. 1121, ze zm.

¹⁴ Polder to obszar łądu położony poniżej poziomu morza (depresyjny) lub bliski poziomowi morza (przydepresyjny), chroniony przed zalaniem i podtapianiem przez zewnętrzne obwałowanie i wewnętrzną sieć odwadniającą, z którego nadmiar wody odprowadza się za pomocą urządzeń i budowli wodnych (np. przepompowni), dalej określane również jako: „pld”.

Jagódki wraz z suchym zbiornikiem w km 2+200 gm. Elbląg oraz W_DW_115: Regulacja rzeki Burzanki: Regulacja rzeki Burzanki w km 0+000-3+500. Z zaproponowanego zadania W_DW_55: polder nr 19 i 20 Żurawiec gm. Markusy utworzono dwa zadania, mianowicie W_DW_125: Stacja pomp nr 19 Żurawiec gm. Markusy oraz W_DW_126: Stacja pomp nr 20 Żurawiec gm. Markusy.

(akta kontroli str. 1756-1777)

W PZRP z 2016 r. ujęto łącznie 52 strategiczne inwestycje dla regionu Dolnej Wisły (techniczne), planowane do realizacji w latach 2016-2021 dla obszaru Żuław, których wartość oszacowano na 728 850,0 tys. zł. Na terenie działania Zarządu Zlewni, wśród 33 zadań strategicznych o łącznej wartości 242 900,0 tys. zł:

- a) 17 inwestycji (120 000,0 tys. zł) dotyczyło odbudowy wybranych odcinków wałów przeciwpowodziowych Zalewu Wiślanego, rzek: Bierutówka, Bawlewa, Fiszewka, Tuga, Tyna Górna i Dolna, Szkarpawa, Wisła Królewiecka, Nogat, Młynówka Marwicka, Kowalewka, a ponadto: Kanału Juranda, Kanału Przekop rzeki Fiszewki, Kanału Malewskiego;
- b) sześć inwestycji dotyczyło przebudowy stacji pomp: Gozdawa, Komarówka, 19 i 20 Żurawiec, nr 43 Rubno Wielkie, nr 75 Stankowo, nr 8 Rachowo, nr 77 Święty Gaj, a ponadto jedna – przebudowy stacji pomp Przebrno wraz z Kanałem Pompowym „A Przebrno” (23 500,0 tys. zł),
- c) cztery inwestycje (25 500,0 tys. zł) dotyczyły prac na polderach nr 53 Nowotki, nr 76 Nowe Dolno, nr 36 Batorowo oraz nr 35 Nowakowo,
- d) cztery inwestycje (37 900,0 tys. zł) dotyczyły przebudowy koryt rzek: Kumiela, Babica, Klepa oraz Kanału Panieńskiego,
- e) jedna inwestycja (6 000,0 tys. zł) dotyczyła regulacji rzeki Młynówka Marwicka.

Ponadto, na terenie Zarządu Zlewni rekomendowano do realizacji 27 zadań, tzw. buforowych¹⁵ (spośród 29 dla obszaru Żuław o łącznej wartości 157 077,4 tys. zł), z których:

- a) 11 inwestycji (40 500,0 tys. zł) dotyczyło przebudowy stacji pomp: nr 10 Balewo, nr 18 Tropy, nr 3 Markusy, nr 60 Gronowo Elbląskie, nr 6 Markusy, nr 17 Jesionna, nr 2 i 2b Zwierzno, nr 1 Różany, nr 62 Janów, nr 6a Brudzędy,
- b) siedem inwestycji (58 900,0 tys. zł) dotyczyło przebudowy wybranych odcinków wałów przeciwpowodziowych: Kanału Obcych Wód i Kanału Modrego, rzek: Fiszewka, Nogat i Elbląg, a ponadto jedna inwestycja (580,0 tys. zł) – remontu ubezpieczeń brzegowych rzeki Tuga,
- c) pięć inwestycji (19 500,0 tys. zł) dotyczyło regulacji rzek: Młynówka Marwicka, Burzanka, Brzeźnica, Jagódka oraz Potoku Aniolowo wraz z Potokiem Graniczny II,
- d) trzy inwestycje (15 000,0 tys. zł) dotyczyły: połączenia polderów nr 22 i 27 w gminie Elbląg (jedna), oraz prac na polderach nr FF oraz 19 i 20 Żurawiec (dwie).

(akta kontroli str. 1778-1784)

W PZRP z 2022 r. ujęto łącznie 52 zadania dla regionu Dolnej Wisły, planowane do realizacji w latach 2022-2027 dla obszaru Żuław, których koszt realizacji oszacowano na 948 350,0 tys. zł. Na terenie działania Zarządu Zlewni¹⁶, spośród 44 zadań, których koszt realizacji wynosił łącznie 317 050,0 tys. zł:

- a) 17 inwestycji (171 600,0 tys. zł) dotyczyło przebudowy lub remontu wybranych odcinków wałów czołowych Batorowo i Nowotki, wałów przeciwpowodziowych rzek: Tyna Górna, Wisła Królewiecka, Bawlewa, Bierutówka, Kawalewka,

¹⁵ Tj. rekomendowanych do wdrożenia po realizacji zadań strategicznych – w miarę dostępności środków finansowych.

¹⁶ Poza zadaniem „Monitoring stacji pomp” – przypisanym zarówno dla Zarządu Zlewni w Elblągu, jak i dla Zarządów Zlewni w Gdańsku oraz w Tczewie.

- Fiszewka, Nogat, Tuga, Szkarpawa, Kanałów: Modrego, Malewskiego, Przekop, Juranda,
- b) dziewięć inwestycji (22 800,0 tys. zł) dotyczyło przebudowy stacji pomp: nr 17 Jesionna, nr 1 Różany, nr 10 Balewo, nr 2 i 2b Zwierzno, nr 6 Markusy, nr 60 Gronowo, nr 62 Janów oraz nr 6a Brudzędy, sześć (35 350,0 tys. zł) – modernizacji stacji pomp: nr 19 i 20 Żurawiec, nr 43 Rubno Wielkie, nr 75 Stankowo, nr 77 Święty Gaj oraz nr 8 Rachowo, a dwie inwestycje (11 100,0 tys. zł) – budowy stacji pomp: Gozdawa i Komarówka,
  - c) trzy inwestycje (32 900,0 tys. zł) dotyczyły odbudowy koryta Kanału Panieńskiego oraz przebudowy wybranych odcinków koryt rzek Babica i Kumiela,
  - d) sześć inwestycji (37 500,0 tys. zł) dotyczyło prac na polderach nr 22 i 27 (połączenie polderów), oraz nr 35 Nowakowo, nr 36 Batorowo, nr 53 Nowotki, nr 76 Nowe Dolno oraz nr FF – które miały polegać m.in. na przebudowie kanałów melioracyjnych i istniejących budowli komunikacyjnych oraz piętrzących w celu przywrócenia prawidłowej retencji kanałów i uregulowania gospodarki wodnej,
  - e) jedna inwestycja (5 800,0 tys. zł) dotyczyła remontu umocnień brzegowych rzeki Tuga.

Łącznie 34 zadania otrzymały drugi priorytet realizacji, dwa – trzeci, a osiem – piąty.
(akta kontroli str. 1785-1791)

Kierownik Działu Inwestycji wyjaśnił, że planowanie inwestycji w okresie objętym kontrolą przebiegało głównie na podstawie zakresu już zaawansowanych inwestycji, tzn. posiadanych dokumentacji projektowych, pozwoleń na budowę oraz możliwości ich finansowania. Wyjaśnił, że wprowadzenie zadania do PPI następowało po uzyskaniu informacji w zakresie potrzeb inwestycyjnych z podległych nadzorów wodnych, a czynnikiem decydującym był stan techniczny urządzeń lub obiektów i stan bezpieczeństwa. Dalsze procedowanie zgłaszanych propozycji inwestycji następowało na poziomie RZGW.

Dyrektor RZGW poinformował NIK¹⁷, że zgodnie z § 64 ust. 1 pkt 1 regulaminu organizacyjnego Wód Polskich, do zadań zarządów zlewni należy planowanie inwestycji w układzie wieloletnim, tj. w planie inwestycyjnym PPI, w którym m.in. określa się potrzeby finansowe dla planowanych zadań. Wyjaśnił, że planowanie środków finansowych na dany rok odbywa się w połowie roku poprzedniego, gdy RZGW na polecenie i zgodnie z wytycznymi, priorytetami i wstępnymi limitami finansowymi ustalonymi przez jednostkę nadrzędną, przygotowuje wstępny plan finansowy na kolejne lata. Plan ten przygotowujemy jest na podstawie planów zarządów zlewni i z uwzględnieniem priorytetów zadań, i jest akceptowany przez Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej PGW Wody Polskie (dalej: „KZGW”).

Dyrektor RZGW wyjaśnił, że stosownie do § 61 ust. 2 regulaminu organizacyjnego Wód Polskich, Wydział Koordynacji RZGW odpowiedzialny jest m.in. za koordynowanie inwestycji realizowanych przez zarządy zlewni i jednostki realizujące projekty, występowanie do jednostki nadrzędnej o zatwierdzenie i finansowanie, weryfikowanie planowanych zadań inwestycyjnych pod kątem zgodności z dokumentami planistycznymi w gospodarowaniu wodami, w szczególności PGW i PZRP, a także opracowywanie rocznych i wieloletnich PPI.

Jak wynikało z wyjaśnień Dyrektora RZGW, zaplanowane przez Zarząd Zlewni zadania po zweryfikowaniu przez RZGW zostały zgłoszone do KZGW. Wyjaśnił, że wszystkie zadania uzyskały akceptację KZGW i zostały wpisane do PPI zatwierdzonego przez Ministra Infrastruktury w dniu 25 listopada 2022 r.

(akta kontroli str. 1814-1817f)

¹⁷ Na podstawie art. 29 ust. 1 pkt 2 lit. f ustawy o NIK.

1.2. Wszystkie zadania inwestycyjne wynikające z PZRP z 2016 r. i 2022 r. dotyczące Żuław na obszarze działania Zarządu Zlewni zostały ujęte w dokumentach planistycznych (PPI).

(akta kontroli str. 1785-1811)

Do realizacji Zarząd Zlewni zaplanował łącznie 14 przedsięwzięć inwestycyjnych:

- 1) dwa polegające na budowie nowych urządzeń wodnych – stacji pomp Gozdawa i Komarówka. Zadania ujęte zostały w PZRP z 2016 r. i 2022 r. jako służące ograniczeniu istniejącego zagrożenia powodziowego na obszarze Żuław, ochronie bezpieczeństwa życia mieszkańców, istniejącej infrastruktury oraz terenów rolnych. Planowane wydatki na realizację obu zadań wynosiły 11 100,0 tys. zł (odpowiednio 7 600,0 tys. zł i 3 500,0 tys. zł), źródło finansowania stanowiły środki własne Wód Polskich. Realizacja obu zadań została wstrzymana w 2022 r. wskutek unieważnienia postępowania o zamówienie publiczne z uwagi na oferty przekraczające zabezpieczenie finansowe, a termin ich realizacji uzależniony został od pozyskania finansowania;
- 2) 12 przedsięwzięć polegających na przebudowie i modernizacji istniejących obiektów i urządzeń wodnych, na których realizację zaplanowano środki w łącznej kwocie 118 143,0 tys. zł, z tego:
  - a) jedno przedsięwzięcie pn. „Remont wałów rzeki Fiszewki: wał lewy km 0+000-4+800, km 4+800-13+900 i wał prawy km 0+000-0+250, km 4+800-12+195, gm. Elbląg i Gronowo Elbląskie” zostało zakończone w 2022 r. (realizacja od 2011 r.¹⁸). Inwestycja ujęta została w PZRP z 2016 r., a nadrzędnym jej celem była ochrona przed powodzią terenów rolniczych (polder Fiszewka F), infrastruktury drogowej oraz mieszkańców. Wały przeciwpowodziowe rzeki Fiszewki wymagały pilnej naprawy ze względu na niedostateczny stan techniczny, brak odpowiednich parametrów oraz z uwagi na zniszczenia spowodowane przez bobry. Konieczność przebudowy wałów zgłaszały władze i mieszkańcy gminy Gronowo Elbląskie. Na realizację inwestycji zaplanowano i wydatkowano łącznie 4 792,0 tys. zł (367,0 tys. zł w 2020 r., 1 125,0 tys. zł w 2021 r. i 3 300,0 tys. zł w 2022 r.), a źródło finansowania stanowiły środki własne Wód Polskich;
  - b) jedno przedsięwzięcie pn. „Regulacja Srebrnego Potoku km 0+000-12+167 Miasto Elbląg, gmina Milejewo, woj. warmińsko-mazurskie”, które realizowane było poza obszarem Żuław, jednak miało istotne znaczenie dla zabezpieczenia przeciwpowodziowego tego obszaru. Przedsięwzięcie wpisane było do Planu przeciwdziałania skutkom suszy (dalej: „PPSS”)¹⁹ oraz Planu przeciwdziałania niedoborom wody (dalej: „PPNW”)²⁰ i realizowane było od 2007 r.²¹, a jego kontynuacja uzależniona została od pozyskania źródła finansowania. Celem inwestycji była ochrona przed powodzią miasta Elbląga, infrastruktury drogowej oraz mieszkańców, a także uregulowanie przepływów wód Srebrnego Potoku. Na realizację inwestycji zaplanowano łącznie 33 007,0 tys. zł, z tego w okresie objętym kontrolą 3 654,0 tys. zł, a wydatkowano 2 450,0 tys. zł (495,0 tys. zł w 2019 r., 1 920,0 tys. zł w 2020 r., 35,0 tys. zł w 2022 r.);

¹⁸ Do 31 grudnia 2017 r. przez Żuławski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Elblągu.

¹⁹ Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 15 lipca 2021 r. w sprawie przyjęcia Planu przeciwdziałania skutkom suszy (Dz. U. poz. 1615), zał. nr 1, poz. 29.

²⁰ Uchwała nr 92 Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przyjęcia „Założeń do Programu przeciwdziałania niedoborowi wody na lata 2021-2027 z perspektywą do roku 2030”, Wykaz inwestycji Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie, realizowanych lub planowanych do realizacji, służących poprawie retencji wód (dalej: „wykaz”), poz. 9.

²¹ Do 31 grudnia 2017 r. przez Żuławski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Elblągu.

- c) trzy zadania w ramach przedsięwzięć: pn. „Zbiornik wodny na Potoku Dębica w Elblągu”²², pn. „Przebudowa wałów przeciwpowodziowych rzeki Szkarpany, lewego w km 0+000-9+000, gm. Sztutowo i prawego w km 0+000-9+100, gm. Stegna i Nowy Dwór Gdański, pow. nowodworski, woj. pomorskie”²³, pn. „Przebudowa wału czołowego Zalewu Wiślanego Batorowo km 0+000-5+050 oraz wału czołowego Zalewu Wiślanego Nowotki km 0+000-3+000 wraz z wałem wstecznym rzeki Nogat km 0+000-2+137 gm. Elbląg, pow. elbląski, woj. warmińsko-mazurskie”²⁴, których zakres przedmiotowy obejmował przygotowanie dokumentacji projektowej oraz m.in. uzyskanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, wodnoprawnej, o pozwoleniu na realizację inwestycji. Zadania zostały wstrzymane, a Zarząd Zlewni wnioskował do RZGW o odstąpienie od podpisanych w 2022 r. umów na opracowanie dokumentacji projektowej z przyczyn leżących po stronie wykonawcy. Na realizację zadań zaplanowano odpowiednio 2 211,0 tys. zł, 20 000,0 tys. zł i 22 500,0 tys. zł, a wydatkowano 0,0 tys. zł, 59,0 tys. zł (w 2019 r.) i 34,0 tys. zł (w 2019 r.). Źródło finansowania stanowiły środki własne Wód Polskich;
- d) pięć zadań inwestycyjnych: pn. „Przebudowa wału przeciwpowodziowego Zalewu Wiślanego – Przebrno w km 0+000-3+100; gm. m. Krynica Morska, pow. nowodworski, woj. Pomorskie”²⁵, pn. „Przebudowa kanału połączeniowego na polderach: nr 73 Topolno i nr 75 Stankowo”²⁶, pn. „Przebudowa kanałów podstawowych na polderze nr 60”, pn. „Przebudowa stacji pomp nr 47 Wikrowo; gm. Gronowo Elbląskie, pow. elbląski, woj. warmińsko-mazurskie”, pn. „Przebudowa stacji pomp nr 60 Gronowo”²⁷, których realizację wstrzymano w 2022 r. wskutek unieważnienia postępowań przetargowych z uwagi na oferty przekraczające zabezpieczenie finansowe, a termin ich realizacji uzależniony został od pozyskania źródła finansowania. Na realizację ww. zadań zaplanowano wydatki w łącznej kwocie 24 733,0 tys. zł (odpowiednio: 6 985,0 tys. zł, 3 750,0 tys. zł, 4 200,0 tys. zł, 4 500,0 tys. zł, 5 298,0 tys. zł) ze środków własnych Wód Polskich;
- e) dwa zadania ujęte w PZRP z 2016 r. i 2022 r.: pn. „Kanał Panieński – odbudowa koryta kanału w km 8+200-31+555 gm. Nowy Dwór Gdański, pow. nowodworski, gm. Nowy Staw i Malbork, pow. malborski, woj. Pomorskie” i pn. „Przebudowa stacji pomp nr 10 Balewo; gm. Markusy, pow. elbląski, woj. warmińsko-mazurskie”, których realizację wstrzymano do czasu pozyskania źródła finansowania. Planowane wydatki na realizację ww. zadań wynosiły 10 500,0 tys. zł (5 900,0 tys. zł i 5 000,0 tys. zł), a ich źródło miały stanowić środki własne Wód Polskich.

(akta kontroli str. 1812-1813, 1818-1884)

Z wyjaśnień Kierownika Działu Inwestycji wynikało, że w badanym okresie na terenie działania Zarządu Zlewni nie realizowano nieplanowanych inwestycji, które były istotne dla zabezpieczenia przeciwpowodziowego Żuław.

(akta kontroli str. 1814-1817a)

Badaniem objęto dokumentację trzech przedsięwzięć (sześciu zadań – wszystkich, które były realizowane na obszarze Żuław) inwestycyjnych, na realizację których poniesiono wydatki w łącznej kwocie 4 880,5 tys. zł:

²² Przedsięwzięcie wpisane do PPSS, zał. nr 1, poz. 30 oraz PPNW, poz. 10 wykazu.

²³ Zadanie umieszczone w PZRP z 2016 r. i 2022 r.

²⁴ Zadanie umieszczone w PZRP z 2022 r.

²⁵ Zadanie umieszczone w PZRP z 2016 r. i 2022 r.

²⁶ Zadanie ujęte w PZRP z 2022 r.

²⁷ Zadanie umieszczone w PZRP z 2016 r. i 2022 r.

- 1) „Remont wałów rzeki Fiszewki: wał lewy km 0+000-4+800, km 4+800-13+900 i wał prawy km 0+000-0+250, km 4+800-12+195, gm. Elbląg i Gronowo Elbląskie”, zadania:
- "Remont wałów rzeki Fiszewki: wał lewy km 0+000÷4+800, km 4+800÷13+900 i wał prawy km 0+000÷0+250, km 4+800÷12+195, gm. Elbląg i Gronowo Elbląskie" – Odcinek do realizacji w ramach zamówienia: wał lewy km 7+710-9+120 gm. Gronowo Elbląskie" (zadanie nr 1), realizowanego na podstawie umowy z 10 listopada 2020 r.²⁸,
  - "Remont wałów rzeki Fiszewki: przebudowa wału lewego rzeki Fiszewki km 0+000-0+370, w km 2+625-4+800, w km 9-120-9+825, gmina Miasto Elbląg, Gmina Elbląg, gmina Gronowo Elbląskie" (zadanie nr 2), realizowanego na podstawie umowy z 30 lipca 2021 r.²⁹,
  - "Przebudowa wału lewego rzeki Fiszewki w km 4+800÷7+710 i wału prawego w km 0+000÷0+250, km 4+800÷12+195, gm. Miasto Elbląg, gmina Gronowo Elbląskie" (zadanie nr 3), realizowanego na podstawie umowy z 12 maja 2022 r.³⁰;
  - "Remont wałów rzeki Fiszewki: wał lewy km 0+000÷4+800, km 4+800÷13+900 i wał prawy km 0+000÷0+250, km 4+800÷12+195, gm. Elbląg i Gronowo Elbląskie – dokończenie robót na lewym wale w km 7+710-9+120" (zadanie nr 4), realizowanego na podstawie umowy z 29 marca 2022 r.³¹.

Badanie wykazało, że:

- a) teren objęty inwestycją pełnił funkcję wału przeciwpowodziowego klasy III chroniącego tereny rolnicze (polder Fiszewka F o powierzchni 12 358 ha), infrastrukturę drogową oraz mieszkańców gm. Elbląg i Gronowo Elbląskie. Realizacja inwestycji była niezbędna z uwagi na niedostateczny stan techniczny wałów przeciwpowodziowych, brak odpowiednich parametrów oraz zniszczenia spowodowane przez działalność bobrów. Cała inwestycja obejmowała przebudowę wałów na odcinku 21,545 km, w 2015 r. zrealizowano 13,605 km, do realizacji pozostało 7,78 km przebudowy wałów;
- b) efekty rzeczowe inwestycji obejmowały przebudowę łącznie 7,82 km (1,41 km, 3,16 km, 3,25 km) wału przeciwpowodziowego, a rezultaty polegały na poprawie bezpieczeństwa mieszkańców i infrastruktury gminy Elbląg i Gronowo Elbląskie;
- c) Zarząd Zlewni posiadał niezbędne do realizacji inwestycji decyzje administracyjne: o środowiskowych uwarunkowaniach, wodnoprawną, o pozwoleniu na realizację inwestycji przeciwpowodziowej, co opisano w pkt 1.3 niniejszego wystąpienia pokontrolnego;
- d) zakres prac obejmował m.in.: przebudowę korpusu wału polegającą na podwyższeniu i rozbudowie do właściwej rzędnej korony wału przy określonej szerokości w koronie oraz nachyleniu skarp zgodnym z projektem, wykonanie/przełożenie zjazdów i mijanek, wykonanie dogęszczenia udarowego i uszczelnienia geomembraną, umocnienie korony i skarp wału przez humusowanie i obsiew mieszanką traw;

²⁸ Umowa w zawarta w wyniku przeprowadzonego przez RZGW postępowania o udzielenie zamówienia publicznego w trybie przetargu nieograniczonego.

²⁹ Umowa w zawarta w wyniku przeprowadzonego przez RZGW postępowania o udzielenie zamówienia publicznego w trybie podstawowym bez przeprowadzania negocjacji.

³⁰ Umowa w zawarta w wyniku przeprowadzonego przez RZGW postępowania o udzielenie zamówienia publicznego w trybie podstawowym bez przeprowadzania negocjacji.

³¹ Umowa w zawarta w wyniku przeprowadzonego przez RZGW postępowania o udzielenie zamówienia publicznego w trybie podstawowym bez przeprowadzania negocjacji.

- e) prace w ramach trzech zadań: nr 2, nr 3 i nr 4 zostały terminowo zakończone, poszczególne etapy prac odbierane były bez zastrzeżeń (o ile dotyczyło), odbiór końcowy prac dokonywany był przez powołane przez Dyrektora Zarządu Zlewni komisje w wyznaczonych terminach;
- f) wydatki na realizację ww. trzech zadań wyniosły łącznie 4 290,9 tys. zł (odpowiednio: 995,1 tys. zł, 2 908,9 tys. zł, 386,9 tys. zł);
- g) prace w ramach zadania nr 1 nie zostały zakończone w terminie przewidzianym w umowie (tj. do 30 listopada 2021 r.), a zadanie zostało dokończony w 2022 r. (zakończenie prac na długości 1,41 km wału przeciwpowodziowego nastąpiło 23 maja 2022 r. na podstawie nowej umowy z innym wykonawcą, w ramach zadania nr 4). Wydatki poniesione na realizację pierwszego zadania wyniosły 496,7 tys. zł (z 626,6 tys. zł) oraz 3,5 tys. zł z tytułu nadzoru inwestorskiego.

(akta kontroli str. 1885-2049)

Powołany w toku kontroli biegły wskazał w opinii, że inwestycja była prowadzona od 2011 r. napotykając pewne problemy na etapie realizacji. Ostatecznie wały przeciwpowodziowe na rzece Fiszewce zostały wyremontowane zapewniając bezpieczeństwo terenom przyległym. Inwestycję ocenił jako istotną ze względu na zagrożenie cofką od Zalewu Wiślanego, która jest zjawiskiem stosunkowo częstszym niż wezbranie sztormowe od strony Zatoki Gdańskiej. Podkreślił ponadto, że wały przeciwpowodziowe w rejonie Zarządu Zlewni są często niszczone przez gatunek bobra europejskiego.

(akta kontroli str. 854-873)

- 2) przedsięwzięcie: "Przebudowa wału czołowego Zalewu Wiślanego Batorowo km 0+000-5+050 oraz wału czołowego Zalewu Wiślanego Nowotki km 0+000-3+000 wraz z wałem wstecznym rzeki Nogat km 0+000-2+137 gm. Elbląg, pow. elbląski, woj. warmińsko-mazurskie", zadanie: "Przygotowanie dokumentacji projektowej dla zadania pn. Przebudowa wału czołowego Zalewu Wiślanego Batorowo km 0+000-5+050 oraz wału czołowego Zalewu Wiślanego Nowotki km 0+000-3+000 wraz z wałem wstecznym rzeki Nogat km 0+000-2+137 gm. Elbląg, pow. elbląski, woj. warmińsko-mazurskie" realizowane na podstawie umowy z 10 czerwca 2022 r.³².

Badanie wykazało, że:

- teren objęty inwestycją pełnił funkcję wałów przeciwpowodziowych klasy II, chroniących tereny upraw rolnych oraz tereny mieszkalne znajdujące się na polderze Batorowo i Nowotki w gminie Elbląg. Łączna powierzchnia polderów chroniona obwałowaniem wynosi 3 455 ha. Cała inwestycja obejmowała przebudowę wału na odcinku 10 km;
- efekty rzeczowe zadania obejmowały opracowanie dokumentacji technicznej wraz z decyzjami administracyjnymi dotyczącej przebudowy ok. 10 km wału przeciwpowodziowego na potrzeby przebudowa wału czołowego Zalewu Wiślanego Batorowo km 0+000-5+050 oraz wału czołowego Zalewu Wiślanego Nowotki km 0+000-3+000 (wraz z wałem wstecznym rzeki Nogat km 0+000-2+137) w gminie Elbląg;
- planowane rezultaty to poprawa bezpieczeństwa mieszkańców, terenów uprawnych i infrastruktury miejscowości Batorowo i Nowotki oraz określenie rozwiązań technicznych zwiększających bezpieczeństwo powodziowe i poprawę warunków retencji i odprowadzania wód wezbraniowych, która

³² Umowa w zawarta w wyniku przeprowadzonego przez RZGW postępowania o udzielenie zamówienia publicznego w trybie podstawowym bez przeprowadzania negocjacji.

- wpłyne na zmniejszenie ewentualnych szkód i strat na terenie miejscowości tych miejscowości;
- zadanie nie zostało zrealizowane z przyczyn leżących po stronie wykonawcy. Po dwukrotnym wezwaniu wykonawcy do przedstawienia zaawansowania prac projektowych oraz dotychczas opracowanych materiałów, wobec ich nieprzedłożenia przez wykonawcę w dniu 14 marca 2022 r., Dyrektor Zarządu Zlewni złożył do RZGW wnioski o odstąpienie od umowy;
  - w związku z realizacją umowy Zarząd Zlewni nie poniósł wydatków; zgodnie z § 13 ust. 1 lit. a umowy wystawiono notę obciążeniową wykonawcę w związku z niedostarczeniem materiałów w wyznaczonym terminie, w wysokości 10% całości wynagrodzenia wykonawcy brutto, tj. w wysokości 56,3 tys. zł;
  - w 2019 r. poniesiono wydatki w kwocie 34,4 tys. zł (mapy do celów projektowych).

(akta kontroli str. 2050-2099)

W swojej opinii biegły wskazał m.in., że przebudowa wału czołowego Zalewu Wiślanego Batorowo Nowotki oraz wałów rzeki Nogat stanowi inwestycję o dużej istotności, wytypowaną do realizacji w III etapie Programu Żuławskiego, ze względu na pogarszający się stan techniczny obiektów na skutek niszczącej działalności bobrów. W jego ocenie jest to bardzo ważne zadanie, które musi być traktowane jako priorytetowe, ponieważ zabezpiecza duży teren depresyjny, którego zalanie wyłączy go z użytkowania na okres tygodni, a nawet miesięcy.

(akta kontroli str. 854-873)

- 3) przedsięwzięcie: "Przebudowa wałów przeciwpowodziowych rzeki Szarpawy, lewego w km 0+000-9+000, gm. Sztutowo i prawego w km 0+000-9+100, gm. Stegna i Nowy Dwór Gdański, pow. nowodworski, woj. pomorskie", zadanie: "Przygotowanie dokumentacji projektowej dla zadania pn. Przebudowa wałów przeciwpowodziowych rzeki Szarpawy, lewego w km 0+000-9+000, gm. Sztutowo i prawego w km 0+000-9+100, gm. Stegna i Nowy Dwór Gdański, pow. nowodworski, woj. pomorskie" realizowane na podstawie umowy z 10 czerwca 2022 r.³³.

Badanie wykazało, że:

- teren objęty inwestycją pełnił funkcję wału przeciwpowodziowego klasy III, chroniącego tereny upraw rolnych oraz tereny mieszkalne znajdujące się na polderze Grochowo w gminie Sztutowo (wał lewy) oraz na polderach Chłodniewo i Osłonka w gminach Stegna i Nowy Dwór Gdański (wał prawy). Łączna powierzchnia polderów chroniona obwałowaniem wynosi 47 153 ha, w tym polder Grochowo – 3 421 ha oraz polder Chłodniewo i Osłonka – 43 732 ha. Cała inwestycja obejmowała przebudowę wału na odcinku 18 km;
- efekty rzeczowe zadania obejmowały opracowanie dokumentacji technicznej wraz z decyzjami administracyjnymi dotyczącej przebudowy ok. 18 km wału na potrzeby przebudowy wałów przeciwpowodziowych rzeki Szarpawy, lewego w km 0+000-9+000 i prawego w km 0+000-9+100;
- planowane rezultaty to poprawa bezpieczeństwa mieszkańców, terenów uprawnych i infrastruktury miejscowości Grochowo, Osłonka i Chłodniewo oraz określenie rozwiązań technicznych zwiększających bezpieczeństwo powodziowe mieszkańców, terenów uprawnych i infrastruktury tych miejscowości;

³³ Umowa w zawarta w wyniku przeprowadzonego przez RZGW postępowania o udzielenie zamówienia publicznego w trybie podstawowym bez przeprowadzania negocjacji.

- zadanie nie zostało zrealizowane z przyczyn leżących po stronie wykonawcy. Po dwukrotnym wezwaniu wykonawcy do przedstawienia zaawansowania prac projektowych oraz dotychczas opracowanych materiałów, wobec ich nieprzedłożenia przez wykonawcę, w dniu 14 marca 2022 r. Dyrektor Zarządu Zlewni zawnioskował do RZGW o odstąpienie od umowy;
- w związku z realizacją umowy Zarząd Zlewni nie poniósł wydatków; zgodnie z § 13 ust. 1 lit. a umowy wystawiono notę obciążeniową wykonawcę w związku z niedostarczeniem materiałów w wyznaczonym terminie, w wysokości 10% całości wynagrodzenia wykonawcy brutto, tj. w wysokości 57,6 tys. zł;
- w 2019 r. poniesiono wydatki w kwocie 58,9 tys. zł (mapy do celów projektowych).

(akta kontroli str. 2100-2149ab)

Biegły w swojej opinii wskazał m.in., że przebudowa lub budowa wałów rzeki Szkarpany jest istotnym przedsięwzięciem, ze względu na występującą w tym terenie cofkę od strony Zalewu Wiślanego, która jest zjawiskiem częstszym i o większym zasięgu od cofki na Zatoce Gdańskiej, z uwagi na specyfikę tego akwenu, w którym może dochodzić do piętrzenia wody dochodzącego do 1,5 m ponad stan wyjściowy. Podniósł ponadto, że na tym obszarze administratorzy borykają się z niszczącym działaniem bobrów, co dodatkowo sprawia, że waly przeciwpowodziowe muszą być poddawane stałym przeglądom.

(akta kontroli str. 854-873)

1.3. Dla przedsięwzięcia pn. „Remont wałów rzeki Fiszewki: wał lewy km 0+00-4+800, km 4+800-13+900 i wał prawy km 0+000-0+250, km 4+800-12+195, gm. Elbląg i Gronowo Elbląskie”, Żuławski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Elblągu uzyskał decyzje:

- o środowiskowych uwarunkowaniach Wójta Gminy Gronowo Elbląskie znak RG-IV-7624-5/8/2009 z 19 października 2009 r. stwierdzającą brak potrzeby przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko,
- Marszałka Województwa Pomorskiego znak DROŚ.A.7322.2.2013/JS z dnia 27 marca 2013 r. w sprawie udzielenia pozwolenia wodnoprawnego na wykonanie urządzeń wodnych w ramach przedsięwzięcia polegającego na odbudowie „wałów zewnętrznych” i „wałów wewnętrznych”, uszczelnieniu korpusu wałów oraz odbudowie istniejących ujęć wody do nawodnień rolniczych zlokalizowanych w korpusie wału oraz rozbiórce istniejących dwóch ujęć wody,
- Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Olsztynie znak WSTE-4233.1.2014.KS.19 z 4 kwietnia 2014 r., stwierdzającą brak potrzeby przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko w toku postępowania w sprawie zmiany ww. decyzji Wójta Gminy Gronowo Elbląskie oraz zmieniającą przedmiotową decyzję Wójta w zakresie terenu, na którym miało być realizowane przedsięwzięcie,
- Wojewody Warmińsko-Mazurskiego nr 20/2014 o pozwoleniu na realizację inwestycji przeciwpowodziowej, znak IGR-VIII.7840.1.32.2013/2014 z 5 czerwca 2014 r.

(akta kontroli str. 1885-1928)

Umowy z wykonawcą zadań: "Przygotowanie dokumentacji projektowej dla zadania pn. Przebudowa wału czołowego Zalewu Wiślanego Batorowo km 0+000-5+050 oraz wału czołowego Zalewu Wiślanego Nowotki km 0+000-3+000 wraz z wałem wstecznym rzeki Nogat km 0+000-2+137 gm. Elbląg, pow. elbląski, woj. warmińsko-mazurskie" oraz pn. Przebudowa wałów przeciwpowodziowych rzeki Szkarpany, lewego w km 0+000-9+000, gm. Sztutowo i prawego w km 0+000-9+100, gm. Stegna

i Nowy Dwór Gdański, pow. nowodworski, woj. pomorskie", dotyczyły uzyskania decyzji, zgód i pozwoleń, w tym pozwolenia wodnoprawnego, do 12 sierpnia 2024 r.
(akta kontroli str. 2050-2419ab)

1.4. Zaplanowane i wykonane w okresie objętym kontrolą wydatki inwestycyjne na zadania z zakresu zabezpieczenia przeciwpowodziowego Żuław na obszarze działania Zarządu Zlewni wyniosły łącznie 7 355,0 tys. zł (588,0 tys. zł w 2019 r., 2 287,0 tys. zł w 2020 r., 1 125,0 tys. zł w 2021 r. i 3 335,0 tys. zł w 2022 r.), z tego na przedsięwzięcia:

- „Regulacja Srebrnego Potoku km 0+000-12+167 Miasto Elbląg, gmina Milejewo, woj. warmińsko-mazurskie” – 2 450,0 tys. zł,
- „Remont wałów rzeki Fiszewki: wał lewy km 0+000-4+800, km 4+800-13+900 i wał prawy km 0+000-0+250, km 4+800-12+195, gm. Elbląg i Gronowo Elbląskie” – 4 792,0 tys. zł,
- „Przygotowanie dokumentacji projektowej dla zadania pn. Przebudowa wału czołowego Zalewu Wiślanego Batorowo km 0+000-5+050 oraz wału czołowego Zalewu Wiślanego Nowotki km 0+000-3+000 wraz z wałem wstecznym rzeki Nogat km 0+000-2+137 gm. Elbląg, pow. elbląski, woj. warmińsko-mazurskie” – 34,0 tys. zł,
- „Przebudowa wałów przeciwpowodziowych rzeki Szkarpany, lewego w km 0+000-9+000, gm. Sztutowo i prawego w km 0+000-9+100, gm. Stegna i Nowy Dwór Gdański, pow. nowodworski, woj. pomorskie” – 59,0 tys. zł.

Dyrektor Zarządu Zlewni wyjaśnił, że w PPI na dzień 31 sierpnia 2022 r. całkowity koszt szacunkowy zadań planowanych do realizacji na terenie Żuław wynosił 686 944,0 tys. zł. Wydatkowana w latach 2018-2022 łączna kwota 7 355,0 tys. zł stanowiła 1% oszacowanych w PPI potrzeb inwestycyjnych Zarządu Zlewni.

Dyrektor RZGW wyjaśnił³⁴, że Wody Polskie, zgodnie z art. 240 ust. 9 Prawa wodnego, sporządzają PPI, który jest zatwierdzany przez właściwego ministra i aktualizowany w cyklu półrocznym. RZGW w zakresie swojej właściwości miejscowej, na podstawie planów inwestycyjnych zarządów zlewni opracowuje PPI, w którym uwzględnia zadania inwestycyjne, które mają zapewnić ochronę przed powodzią na całym obszarze działania RZGW, w tym Żuław. Wyjaśnił także, że ujęcie zadania w PPI nie zapewnia finansowania dla zadania, ale stanowi podstawę do zgłoszenia zadania do planów finansowych i wnioskowania o środki finansowane na realizację inwestycji.

(akta kontroli str. 1817b-1817f, 2150-2155)

W celu realizacji zaplanowanych zadań inwestycyjnych, jak wynikało z wyjaśnień Dyrektora Zarządu Zlewni, podejmowano wszelkie działania określone w § 64 ust. 1 pkt 1 regulaminu organizacyjnego Wód Polskich³⁵.

(akta kontroli str. 2150-2155)

W odniesieniu do wpływu na skuteczność ochrony przeciwpowodziowej Żuław w okresie objętym kontrolą braku możliwości realizacji wszystkich planowanych inwestycji przez Zarząd Zlewni, spowodowany ograniczonymi środkami finansowymi na ich realizację Dyrektor Zarządu Zlewni wyjaśnił, że w ramach posiadanych środków realizowane były prace, które w opinii pracowników Zarządu Zlewni miały najwyższy priorytet ze względu na bezpieczeństwo powodziowe. W jego ocenie, brak realizacji wszystkich niezbędnych działań nie wpływał bezpośrednio na

³⁴ W trybie art. 29 ust. 1 pkt 2 lit. f ustawy o NIK.

³⁵ Tj. m.in. programowanie, planowanie inwestycji wodnych w układzie rocznym i wieloletnim i prowadzenie inwestycji z zakresu gospodarki wodnej.

bezpieczeństwo przeciwpowodziowe, jednakże pośrednio oddziaływał na docelowy poziom zabezpieczeń.

Wyjaśnił, że niewystarczające środki finansowe m.in. na utrzymanie przez Zarząd Zlewni obiektów i urządzeń wodnych na Żuławach spowodowały brak możliwości realizacji zadań mających na celu:

- odbudowę, przebudowę, budowę nowych obiektów, których nie ma możliwości przywrócić w ramach zadań utrzymaniowych,
- opracowanie dokumentacji dot. m.in. ochrony przeciwpowodziowej, polderów Żuławskich czy budowy nowych obiektów mających wpływ na stosunki wodne,
- opracowanie dokumentacji i uzyskanie niezbędnych decyzji administracyjnych dla istniejących obiektów i urządzeń wodnych.

(akta kontroli str. 2156-2158)

1.5. W celu realizacji przez Zarząd Zlewni 14 przedsięwzięć inwestycyjnych opisanych w pkt 1.2 niniejszego wystąpienia pokontrolnego m.in.:

- ogłoszono sześć postępowań o udzielenie zamówienia publicznego w trybie podstawowym bez przeprowadzania negocjacji – art. 275 pkt 1 ustawy z dnia 11 września 2019 r. – Prawo zamówień publicznych³⁶, które zostały unieważnione z uwagi na oferty przekraczające zabezpieczenie finansowe,
- przeprowadzono cztery postępowania o udzielenie zamówienia publicznego w trybie podstawowym bez przeprowadzania negocjacji – art. 275 pkt 1 PZP z 2019 r., w wyniku których zawarto trzy umowy na opracowanie dokumentacji projektowej z terminem realizacji w 2024 r., od których odstąpiono w 2022 r. z przyczyn leżących po stronie wykonawcy, a w jednym przypadku nie zawarto umowy w związku z unieważnieniem promesy zabezpieczającej finansowanie,
- udzielono czterech zamówień publicznych dotyczących zadań w ramach przedsięwzięcia pn. „Remont wałów rzeki Fiszewki: wał lewy km 0+000-4+800, km 4+800-13+900 i wał prawy km 0+000-0+250, km 4+800-12+195, gm. Elbląg i Gronowo Elbląskie”:
  - a) jednego w trybie przetargu nieograniczonego przeprowadzonego na podstawie art. 39 i następnych ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. – Prawo zamówień publicznych³⁷, w wyniku którego reprezentujący Wody Polskie Dyrektor RZGW zawarł 10 listopada 2020 r. umowę dotyczącą realizacji pierwszego zadania,
  - b) trzech w trybie podstawowym bez przeprowadzania negocjacji – art. 275 pkt 1 PZP z 2019 r., w wyniku których reprezentujący Wody Polskie Dyrektor RZGW zawarł trzy umowy: z 30 lipca 2021 r. dotyczącą realizacji drugiego zadania, z 12 maja 2022 r. dotyczącą realizacji trzeciego zadania oraz z 29 marca 2022 r. – dotyczącą realizacji czwartego zadania (dokończenie robót z pierwszego zadania na lewym wale w km 7+710-9+120).

Zgodnie z art. 6 pkt 1 regulaminu zamówień publicznych³⁸ komórką właściwą do przeprowadzania postępowania o udzielenie zamówienia publicznego na potrzeby właściwych terytorialnie zarządów zlewni był Wydział Zamówień Publicznych w RZGW. Do jego zadań należało m.in. obsługa postępowań o udzielenie zamówień w zakresie formalno-prawnym zgodności z przepisami oraz regulaminem zamówień publicznych.

(akta kontroli str. 670-853, 1812-1813)

³⁶ Dz. U. z 2023 r. poz. 1605, ze zm. – dalej: „PZP z 2019 r.”, obowiązująca od 1 stycznia 2021 r.

³⁷ Dz. U. z 2019 r. poz. 1843, ze zm. – dalej: „PZP z 2004 r.”, obowiązywała do 31 grudnia 2020 r.

³⁸ Stanowiącego załącznik do zarządzenia nr 91/2020 Prezesa Wód Polskich z dnia 29 grudnia 2020 r. w sprawie wprowadzenia Regulaminu udzielania zamówień publicznych w PGW Wody Polskie (ze zm.) – obowiązujące od 1 stycznia 2021 r. Poprzednio, tj. do 29 grudnia 2020 r., obowiązywało zarządzenie nr 7/2018 Prezesa Wód Polskich z dnia 12 stycznia 2018 r.

W wyniku badania przestrzegania przez Zarząd Zlewni, jako inicjatora postępowania, postanowień ww. regulaminu ustalono, że prawidłowo i terminowo sporządził i przekazał: do właściwej komórki RZGW propozycje zamówień publicznych, informacje dla KZGW o zamiarze udzielenia zamówienia publicznego celem weryfikacji z planem postępowań oraz przekazał do RZGW wnioski o wszczęcie postępowań (wraz z wymaganymi załącznikami).

(akta kontroli str. 2159-2160)

Wydatki poniesione w ramach ww. inwestycji w łącznej kwocie łącznie 4 792,0 tys. zł:

- były planowane i celowe,
- zostały poniesione zgodnie z postanowieniami umów, po dokonaniu odbioru częściowego (zgodnie z protokołem zaawansowania robót potwierdzającym wykonanie poszczególnych elementów zadania, określonych w harmonogramie rzeczowo-finansowym) lub odbioru końcowego wykonanego zadania,
- należności wynikające z faktur uregulowano w terminie określonym w umowach, a będące podstawą płatności dowody księgowo (faktury) zawierały wymagane umowami elementy,
- Zarząd Zlewni monitorował postęp prac i podejmował adekwatne działania w przypadku ich opóźnień lub niewykonania przez wykonawcę.

(akta kontroli str. 1885-1888, 1977-1978, 2003, 2024-2025, 2050-2057, 2100-2104)

1.6. Prezes Wód Polskich wprowadził procedury przyjmowania i rozpatrywania skarg i wniosków³⁹. Zgodnie z ww. procedurami:

- nadzór i koordynację prac związanych z załatwieniem przez właściwe komórki organizacyjne skarg i wniosków, prowadzenie ich zakresu i zbioru powierzono wyznaczonym pracownikom Działu Organizacyjnego Zarządu Zlewni (dalej: „DO”),
- skargi i wnioski ewidencjonowane były w rejestrze prowadzonym w postaci elektronicznej zgodnie ze wzorem załączonym do procedur,
- wersja papierowa formularza skargi/wniosku była dostępna w siedzibie Zarządu Zlewni.

W okresie objętym kontrolą do Zarządu Zlewni wpłynęło łącznie pięć wniosków, z tego po dwa w 2018 r. i 2019 r. i jeden w 2021 r. Natomiast nie wpłynęły w tym okresie skargi.

W wyniku badania dwóch z pięciu ww. wniosków, dotyczących powstrzymania inwestycji na działce 418, obręb Marzęcino oraz wykonania inwestycji na polderze Grochowo, gm. Sztutowo, stwierdzono, że załatwiono je terminowo (art. 244 § 1 w związku z art. 237 § 1 kpa⁴⁰), a strony zawiadomiono o sposobie załatwienia wniosków.

Wnioski były ewidencjonowane w rejestrach skarg, wniosków, zgodnie z załącznikiem nr 5 do Procedury przyjmowania skarg powszechnych, wniosków i petycji w Państwowym Gospodarstwie Wodnym Wody Polskie⁴¹.

Zarząd Zlewni analizował wnioski, a wskazywane w nich problemy wykorzystywał w bieżącej działalności jednostki.

(akta kontroli str. 1002-1315)

³⁹ Zarządzenie nr 35/2019 Prezesa Wód Polskich z dnia 1 sierpnia 2019 r. w sprawie przyjmowania i rozpatrywania skarg powszechnych, wniosków i petycji w Wodach Polskich (dalej: „procedury przyjmowania i rozpatrywania skarg i wniosków”).

⁴⁰ Ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2023 r. poz. 775).

⁴¹ Zarządzenie nr 35/2019 Prezesa Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie z dnia 1 sierpnia 2019 r.

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Zarząd Zlewni w badanym okresie realizował sześć zadań inwestycyjnych na obszarze Żuław, na które poniesiono wydatki w łącznej kwocie 4 905,0 tys. zł. Cztery zadania dotyczyły remontu wybranych odcinków wałów przeciwpowodziowych lewego i prawego rzeki Fiszewki, a ich celem była poprawa bezpieczeństwa mieszkańców i infrastruktury gmin Elbląg i Gronowo Elbląskie. W efekcie ich realizacji odnowiono łącznie 7,78 km wałów. Dwa zadania, których przedmiotem było opracowanie dokumentacji technicznej oraz uzyskanie wymaganych decyzji, pozwoleń i zezwoleń nie zostały zrealizowane z przyczyn leżących po stronie wykonawcy. W opinii powołanego przez NIK biegłego, przedmiotowe zadania mają istotne znaczenie dla ochrony przeciwpowodziowej Żuław, a wykonane uszczelnienie i odbudowa wybranych odcinków wałów przeciwpowodziowych rzeki Fiszewki, m.in. z uwagi na niszczycielską działalność gatunku bobra europejskiego, poprawiło sytuację na tej rzece. Ponadto, realizowano jedno przedsięwzięcie zlokalizowane poza obszarem Żuław, ale o istotnym znaczeniu dla jego ochrony przeciwpowodziowej (2 450,0 tys. zł), którego celem była ochrona przed powodzią miasta Elbląga, infrastruktury drogowej oraz mieszkańców oraz uregulowanie przepływów wód Srebrnego Potoku.

W związku z badanymi przez NIK zadaniami inwestycyjnymi Zarząd Zlewni prawidłowo i we właściwym terminie wykonywał obowiązki określone w regulaminie zamówień publicznych.

Z powodu braku środków finansowych Zarząd Zlewni nie przystąpił do realizacji lub wstrzymano realizację dziewięciu przedsięwzięć o istotnym znaczeniu dla ochrony przeciwpowodziowej Żuław, których koszt oszacowano na 46 733,0 tys. zł. W PPI⁴² Zarząd Zlewni zaplanował zadania inwestycyjne na łączną kwotę 686 944,0 tys. zł. Poniesione w całym okresie objętym kontrolą wydatki na zadania inwestycyjne wyniosły łącznie 7 355,0 tys. zł.

OBSZAR

2. Utrzymanie urządzeń wodnych służących ochronie przeciwpowodziowej Żuław na obszarze działania Zarządu Zlewni

Opis stanu
faktycznego

2.1. W badanym okresie w utrzymaniu Zarządu Zlewni znajdowały się następujące urządzenia i budowle wodne służące ochronie przeciwpowodziowej Żuław:

- 1) 128 wałów przeciwpowodziowych bezpośrednio chroniących obszar o powierzchni około 393,3 tys. ha, m.in. czołowy Zalewu Wiślanego, jeziora Drużno, rzek: Wisła Królewiecka, Nogat, Tyna Górna i Dolna, Tuga, Szkarpawa, Fiszewka, Balewka, Burzanka, Bierutówka, Kowalewka, Elszka, Kumiela, Młynówka Marwicka, Kanałów: Jagiellońskiego, Elbląskiego, Granicznego, Modrego, Juranda, Rycerskiego, z tego:
  - siedem w klasie ważności II, chroniące obszar o powierzchni około 51,7 ha,
  - 49 w klasie ważności III, chroniące obszar o powierzchni około 185,6 ha,
  - 66 w klasie ważności IV, chroniące obszar o powierzchni około 136,6 ha,
  - sześć poza klasą, chroniące obszar o powierzchni około 13,5 ha;
- 2) 322 kanały melioracyjne,
- 3) 69 stacji pomp odwadniających obszar o powierzchni około 99 tys. ha, z tego:
  - dwie w klasie ważności I, odwadniające obszar o powierzchni około 43,7 tys. ha,
  - siedem w klasie ważności II, odwadniające obszar o powierzchni około 25,9 tys. ha,

⁴² Wg stanu na 31 sierpnia 2022 r.

- 31 w klasie ważności III, odwadniająca obszar o powierzchni około 23,2 tys. ha,
  - 29 w klasie ważności IV, odwadniająca obszar o powierzchni około 6,2 tys. ha;
- 4) do 31 lipca 2021 r. stopień wodny z wrotami przeciwpowodziowymi Gdańska Głowa, zaliczony do III klasy ważności (wrota przeciwpowodziowe znajdujące się na obiekcie zaliczone do I klasy ważności), chroniący obszar Żuław Wielkich o powierzchni ok. 79,7 tys. ha, zabezpieczający teren od strony prawego wału rzeki Wisły, od powodzi sztormowej oraz wielkiej wody związanej z roztopami i falami powodziowymi;
- 5) stopień wodny z wrotami przeciwpowodziowymi Biała Góra zaliczony do I klasy ważności, chroniący obszar Żuław Gdańskich o powierzchni około 147,8 tys. ha;
- 6) wrota przeciwsztormowe na rzece Tudze, oddane do użytku w 2022 r., chroniące obszar o powierzchni około 25,1 tys. zł;
- 7) siedem jazów w klasie ważności IV i jeden w II, cztery zapory czołowe oraz jedna przeciwrumowiskowa w klasie ważności IV, jedna przegroda dolna na rzece Fiszewka w klasie ważności III, dwa stopnie żelbetowe z bystrzem oraz trzy stopnie wodne na Kanale Juranda w klasie ważności IV.

Ponadto Zarząd Zlewni na obszarze Żuław utrzymywał 68 odcinków rzek, których stan wpływał pośrednio na ochronę przeciwpowodziową Żuław.

(akta kontroli str. 2161a-2168)

2.2. W wyniku okresowych kontroli stanu technicznego przeprowadzonych w 2022 r., stan techniczny obiektów⁴³ służących ochronie przeciwpowodziowej Żuław oceniono jako:

- a) w przypadku wałów przeciwpowodziowych:
- dobry (ocena – 7), niezagrażający bezpieczeństwu (ocena – 10) lub niezagrażający bezpieczeństwu z uwagami (ocena – 5) – w przypadku 86 odcinków wałów,
  - dostateczny (ocena – 3), niezagrażający bezpieczeństwu (ocena – 10) lub niezagrażający bezpieczeństwu z uwagami (ocena – 5) – 59 odcinków wałów,
  - dostateczny (ocena – 3), zagrażający bezpieczeństwu (ocena – 1) – sześć odcinków wałów,
  - niedostateczny (ocena – 1), niezagrażający bezpieczeństwu (ocena – 10) lub niezagrażający bezpieczeństwu z uwagami (ocena – 5) – cztery odcinki wałów;
- b) w przypadku stacji pomp:
- dobry (ocena – 7), niezagrażający bezpieczeństwu (ocena – 10) – w przypadku 13 stacji pomp,
  - dobry (ocena – 7), niezagrażający bezpieczeństwu z uwagami (ocena – 5) – 56 stacji pomp;
- c) w przypadku stopnia wodnego z wrotami przeciwpowodziowymi Biała Góra – dostateczny (ocena – 3), niezagrażający bezpieczeństwu z uwagami (ocena – 5);
- d) w przypadku pozostałych budowli hydrotechnicznych:
- dobry (ocena – 7), niezagrażający bezpieczeństwu (ocena – 10) – w przypadku sześciu obiektów,
  - dostateczny (ocena – 3), niezagrażający bezpieczeństwu (ocena – 10) – w przypadku pozostałych obiektów.

Zarząd Zlewni przekazywał właściwym organom nadzoru budowlanego corocznie sprawozdania w zakresie przeprowadzanych okresowych kontroli stanu

⁴³ Stan techniczny: 1 – niedostateczny, 3 – dostateczny, 7 – dobry; stan bezpieczeństwa: 1 – stan zagrażający bezpieczeństwu, 5 – stan niezagrażający bezpieczeństwu z uwagami, 10 – stan niezagrażający bezpieczeństwu.

technicznego, o których mowa w art. 62 ust. 1 pkt 1, pkt 2 oraz pkt 4 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane⁴⁴, posiadanych obiektów hydrotechnicznych.

W okresie objętym kontrolą, kontrole stanu technicznego budowli i obiektów służących ochronie przeciwpowodziowej Żuław na obszarze działania Zarządu Zlewni przeprowadzili:

- Główny Urząd Nadzoru Budowlanego – jedną kontrolę w zakresie utrzymania obiektu hydrotechnicznego budowlanego (w 2018 r.), w wyniku której nie wydano zaleceń pokontrolnych;
- WINB⁴⁵ w Gdańsku: trzy kontrole (w 2018 r.) wybranych odcinków wałów przeciwpowodziowych rzeki Wisły Królewieckiej, Szkarpawy i Nogat oraz jedną (w 2019 r.) – rzeki Tugi, w wyniku których stwierdzono m.in., że wały nie były okoszone, co uniemożliwiało ocenę stanu podłoża i korpusu wałów, uszkodzenia powstałe w wyniku działalności zwierząt w przypadku wału rzeki Wisły Królewieckiej, ponadto sformułowano zastrzeżenia do protokołu okresowej kontroli pięcioletniej stanu technicznego wału rzeki Szkarpawy. Sformułowane zalecenia pokontrolne (m.in. okoszenie wałów, zabudowa uszkodzeń i ubytków w wale) zostały wykonane, o czym Zarząd Zlewni poinformował WINB w Gdańsku;
- WINB w Olsztynie: sześć kontroli w 2022 r. wybranych odcinków wałów przeciwpowodziowych rzeki Fiszewki, Tyny Górnej, Kanału Modrego, rzeki Dziergoń i Bierutówka i jedną w 2023 r. – rzeki Brzeźnicy. W wyniku kontroli m.in. stwierdzono liczne uszkodzenia korpusu wału od strony odwodnej spowodowane działalnością bobrów i innych zwierząt ryjących (w czterech przypadkach), uszkodzenia wałów polegające na zapadnięciu korpusu, obniżeniu korony wału (w trzech przypadkach), stan zagrożenia bezpieczeństwa wału spowodowany obniżeniem jego korony na odcinku, który nie został przebudowany przez wykonawcę w ramach pierwszego zadania (dot. rzeki Fiszewki). Zalecenia pokontrolne sformułowano w przypadku pięciu kontroli, z czego w trzech zostały zrealizowane. Stan realizacji pozostałych zaleceń opisany zostanie w dalszej części niniejszego wystąpienia pokontrolnego.
- pracownicy CTKZ⁴⁶, co opisano w dalszej części wystąpienia pokontrolnego.

M.in. wskutek przeprowadzonych kontroli, w związku ze stanem technicznym wałów przeciwpowodziowych na Żuławach, WINB w Olsztynie w okresie objętym kontrolą wydał z urzędu, po rozpatrzeniu sprawy możliwego zagrożenia życia lub zdrowia ludzi, bezpieczeństwa mienia bądź środowiska oraz nieodpowiedniego stanu technicznego obiektu budowlanego, łącznie 15 decyzji nakazowych:

- jedną w 2023 r. – w związku ze złym stanem technicznym prawego wału przeciwpowodziowego rzeki Brzeźnica w km 0+531, uszkodzonego w wyniku intensywnych przecieków wody spowodowanych rozluźnieniem substancji wału na skutek wielopunktowego, niszczącego działania zwierząt ryjących i bobrów.
- 14 w 2019 r. – w związku ze złym stanem technicznym wałów przeciwpowodziowych oraz jazu, uszkodzonych wskutek wezbrania sztormowego w styczniu 2019 r.:
  - 1) wału czołowego Zalewu Wiślanego polder 36 Batorowo km 0+900 ÷ 1+000 i polder 53 Nowotki km 0+200 ÷ 0+250, gmina Elbląg,
  - 2) prawego wału przeciwpowodziowego rzeki Cieplicówki polder 36 Batorowo km 0+050 ÷ 0+100, gmina Elbląg,

⁴⁴ Dz.U. z 2023 r. poz. 682, ze zm., dalej: „Prawo budowlane”.

⁴⁵ Wojewódzki Inspektorat Nadzoru Budowlanego.

⁴⁶ Centrum Technicznej Kontroli Zapór Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej – Państwowego Instytutu Badawczego

- 3) prawego wału przeciwpowodziowego rzeki Tyna Górna polder 18 Tropy km 1+200 ÷ 1+700 oraz km 2+000 ÷ 2+300, gmina Elbląg,
- 4) prawego wału przeciwpowodziowego rzeki Młynówka Marwicka polder 72 Klepa km 0+650 ÷ 0+680, gmina Elbląg,
- 5) prawego wału przeciwpowodziowego rzeki Nogat polder 53 Kępiny Wielkie km 5+050 ÷ 5+100, gmina Elbląg,
- 6) prawego wału przeciwpowodziowego rzeki Balewki polder 7 km 6+100 ÷ 6+150, gmina Markusy,
- 7) lewego wału przeciwpowodziowego rzeki Dzierzgoń polder 5-9 km 0+300 ÷ 0+350 oraz km 0+500 ÷ 0+550, gmina Markusy,
- 8) lewego wału przeciwpowodziowego rzeki Balewka polder 3, 4, 10, 7a km 0+100 ÷ 0+130, 3+020 ÷ 3+030, 3+700 ÷ 3+710, 6+000 ÷ 6+900, 9+200 ÷ 9+450, gmina Markusy,
- 9) czołowego wału przeciwpowodziowego jeziora Družno polder 5-9 km 0+000 ÷ 1+200, gmina Markusy,
- 10) prawego wału przeciwpowodziowego rzeki Tyna Górna 6+110 ÷ 6+140 oraz km 9+450, gmina Markusy,
- 11) lewego wału przeciwpowodziowego Kanału Modry polder 7 Kępiewo km 1+930 ÷ 1+970, gmina Markusy,
- 12) lewego wału przeciwpowodziowego rzeki Elbląg km 5+000 ÷ 5+900 polder 35 Nowakowo, gmina Elbląg,
- 13) jazu na rzece Bierutówce m. Weklice km 7+350 gm. Elbląg.

Wszystkie decyzje nakazowe z 2019 r. wykonano, co zostało potwierdzone w protokołach z czynności sprawdzenia wykonania postanowień decyzji nakazowych. W przypadku decyzji nakazowej z 2023 r., Zarząd Zlewni przystąpił do przygotowania dokumentacji do postępowania przetargowego, a konserwacja rzeki Brzeźnicy została ujęta do wykonania w ramach umowy zawartej w lipcu 2023 r.

(akta kontroli str. 2169-2259)

W wyniku przeprowadzonych w sierpniu 2023 r., na zlecenie NIK, doraźnych kontroli utrzymania stanu technicznego i przydatności do użytkowania pięciu wybranych obiektów budowlanych⁴⁷ WINB w Olsztynie ustalił, że wszystkie kontrolowane odcinki wałów przeciwpowodziowych znajdowały się przed drugim okoszeniem, ze znacznym porostem trawy utrudniającym pełną identyfikację uszkodzeń i nieprawidłowości. W przypadku każdego skontrolowanego obiektu stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły niewyznaczenia w protokołach kontroli okresowych stanu technicznego terminu wykonania zaleceń pokontrolnych, stosownie do wymogu art. 62a ust. 3 pkt 2 Prawa budowlanego. Ponadto ustalono m.in. w przypadku:

- a) wału czołowego Zalewu Wiślanego polder 53, w km wału 0+000-3+000: stateczność wału była naruszana licznymi kretowiskami oraz działaniem innych zwierząt ryjących; wskazano na konieczność doprecyzowania stanowiska CTKZ i Zarządu Zlewni co do wystarczalności spełnienia przez wał warunków technicznych z okresu jego modernizacji (1986 r.), z uwagi na niespełnienie wymogów współczesnych warunków w zakresie minimalnego przewyższenia korony, tym samym możliwość przelania wezbranych wód;
- b) prawego wału rzeki Tyna Górna w km wału 0+000-3+530: droga na ławce z miejscowymi zapadliskami, stateczność wału była naruszana licznymi (systematycznie zabudowywanymi) uszkodzeniami wału, powodującymi jego osłabienie. Wskazano, że realizowane kontrole okresowe stanu technicznego jednoznacznie wskazywały rzeczywisty stan sprawności technicznej wału oraz

⁴⁷ Tj. wału czołowego Zalewu Wiślanego polder 53, w km wału 0+000-3+000, prawego wału rzeki Tyna Górna w km wału 0+000-3+530, prawego wału Kanału Modry w km 0+000-3+758, lewego wału rzeki Dzierzgoń w km 0+000-3+538, stacji pomp nr 20 Żurawiec.

jego potrzeby modernizacyjne oraz naprawcze, jednak obiekt nie został poddany modernizacji. Wskazano ponadto na zasadność podjęcia skutecznych działań zmierzających do ograniczenia populacji bobrów w przestrzeni wału.

W ocenie WINB w Olsztynie ww. wały przeciwpowodziowe powinny posiadać pozwolenia wodnoprawne określające założone parametry ich pracy w systemie ochrony przeciwpowodziowej. Nie wydano zaleceń wynikających ze stanu bezpieczeństwa obiektów lub doraźnych. Wskazano jednak, że w przypadku braku podjęcia modernizacji ww. wałów, czynności kontroli obiektów powinny być wykonywane ze wzmożoną częstotliwością;

- c) prawego wału Kanału Modry w km 0+000-3+758: koryto Kanału było zarośnięte z licznymi zatorami. Na całej długości wału stwierdzono liczne kretowiska oraz małe nory zwierząt ryjących. Pomimo sukcesywnej zabudowy, powstają nowe nory bobrowe. Korona wału zdeformowana, wał rozluźniony. Wskazano, że wał z powodu licznych nor bobrowych jest rozluźniony i konieczna jest jego pilna naprawa – w obecnym stanie może stanowić zagrożenie powodziowe. Zalecenia wynikające ze stanu bezpieczeństwa obiektów lub doraźne dotyczyły ujęcia w planie remontowym na lata 2023-2024 modernizacji prawego wału Kanału Modry oraz uwzględnienia odcinka wału w dalszych działaniach w przypadku rozpoznania ilości populacji bobrów;
- d) lewego wału rzeki Dziergoń w km 0+000-3+538: koryto rzeki było zarośnięte z licznymi zatorami. Na całej długości wału stwierdzono liczne kretowiska oraz małe nory zwierząt ryjących. Korona wału zdeformowana, widoczne osiadania i uszkodzenia korony wału, lokalne jej obniżenia. W km 1+270 składowane były odpady budowlane – gruz, w km 2+400 – spalone śmieci. Wskazano, że wał z powodu licznych deformacji i uszkodzeń wymaga odbudowy w ramach inwestycji. Zalecenia wynikające ze stanu bezpieczeństwa obiektów lub doraźne dotyczyły ujęcia w planie remontowym na 2024 r. modernizacji lewego wału rzeki Dziergoń.

W przypadku ww. dwóch wałów przeciwpowodziowych wskazano na niewykonanie uwag z poprzednich protokołów kontroli WINB w Olsztynie obiektu w użytkowaniu z listopada 2022 r.;

- e) stacji pomp nr 20 Żurawiec: obiekt wymagał podjęcia prac konserwacyjno-remontowych wskazywanych w protokołach kontroli okresowych stanu technicznego. Wskazano na brak pozwolenia wodnoprawnego dla stacji pomp, określającego założone parametry pracy w systemie ochrony przeciwpowodziowej. Nie sformułowano zaleceń wynikających ze stanu bezpieczeństwa obiektów lub doraźnych.

(akta kontroli str. 2259-2369)

W wyniku badania dokumentacji z kontroli okresowych wybranych 16⁴⁸ stacji pomp, służących ochronie przeciwpowodziowej Żuław, przeprowadzanych w latach 2018-2023⁴⁹ ustalono, że:

- a) we wszystkich przypadkach stacje pomp poddano wymaganej kontroli, o której mowa art. 62 ust. 1 pkt 1 Prawa budowlanego, tj. co najmniej raz w roku (dalej: „kontrola roczna”) oraz kontroli okresowej, o której mowa w art. 62 ust. 1 pkt 2 Prawa budowlanego, tj. co najmniej raz na pięć lat (dalej: „kontrola pięcioletnia”);
- b) roczne kontrole stanu technicznego były przeprowadzane z wymaganą częstotliwością. W ramach ww. kontroli przeprowadzane były również kontrole i przeglądy okresowe, wynikające z § 64 ust. 4 pkt 6 regulaminu organizacyjnego

⁴⁸ 1) Nr 43 Rubno Wlk., 2) nr 46 Elbląg, 3) nr 62 Janów, 4) nr 1 Różany, 5) nr 1a Rozgart, 6) nr 17 Jesionna, 7) nr 2a Zwierzno, 8) nr 6 Markusy, 9) nr 6a Brudzędy, 10) nr 6b Brudzędy, 11) nr 8 Rachowo, 12) nr 9 Wiśniewo, 13) nr 10 Balewo, 14) nr 20 Żurawiec, 15) Ostionka, 16) Chłodniewo.

⁴⁹ Przeprowadzonych do 31 lipca 2023 r., a w przypadku wrót przeciwpowodziowych Gdańska Głowa do 31 lipca 2021 r.

Wód Polskich, tj. kontrole stanu technicznego obiektów hydrotechnicznych. Każda stacja pomp została w okresie objętym kontrolą poddana jednej okresowej pięcioletniej kontroli;

- c) fakt przeprowadzenia kontroli odnotowany został każdorazowo w książce obiektu, zgodnie z art. 60a Prawa budowlanego, który obowiązuje od 1 stycznia 2023 r., a wcześniej art. 64 Prawa budowlanego;
- d) kontrole okresowe przeprowadzane były przez osoby posiadające uprawnienia, zgodnie z art. 62 ust. 4-6 ww. ustawy, za wyjątkiem kontroli w zakresie dotyczącym instalacji elektrycznej i odgromowej, które w 2021 r. przeprowadzone zostały przez osobę, która nie spełniała wymogów z art. 62 ust. 5 w zw. z art. 12 ust. 7 Prawa budowlanego, co opisano w pkt 1 sekcji stwierdzone nieprawidłowości;
- e) zakres przeprowadzanych kontroli rocznych i pięcioletnich był zgodny z art. 62 ust. 1 Prawa budowlanego;
- f) w protokołach kontroli zawarte były informacje wymagane art. 62a ust. 2 Prawa budowlanego⁵⁰, jednak jedynie w dwóch określono termin wykonania czynności mających na celu usunięcie stwierdzonych nieprawidłowości. W 53 (z 80 objętych badaniem) protokołach z kontroli nie określono tego terminu, co w przypadku 30 protokołów kontroli przeprowadzonych po dniu 19 września 2020 r. stanowiło naruszenie art. 62a ust. 3 pkt 2 Prawa budowlanego i zostało opisane w pkt 2 w sekcji stwierdzone nieprawidłowości;
- g) stan techniczny 14 stacji pomp oceniono jako dobry, dwóch – jako dobry lub dostateczny;
- h) w wyniku 57 kontroli sformułowano zalecenia pokontrolne, w przypadku 40 kontroli zaleceń nie zrealizowano lub zrealizowano częściowo. W żadnym przypadku nie stwierdzono uszkodzeń oraz braków, które mogłyby spowodować zagrożenie życia lub zdrowia ludzi, bezpieczeństwa mienia lub środowiska.

Kierownik Zespołu ds. Obiektów Hydrotechnicznych Stacje Pomp Zarządu Zlewni, odpowiedzialny za zapewnienie prawidłowego utrzymania i eksploatacji obiektu hydrotechnicznego wyjaśnił, że realizację zaleceń zlecono do wykonania siłami własnymi Zespołu Wsparcia Technicznego, tj. w ramach dostępnych sił i środków. Brak realizacji ww. zadań wynikał z dużej ilości zadań do wykonania w ograniczonym czasie oraz niewystarczających środków finansowych.

(akta kontroli str. 2720-3012, 3020-3030, 3038-3042)

W wyniku badania dokumentacji z kontroli okresowych wybranych sześciu⁵¹ urządzeń wodnych, służących ochronie przeciwpowodziowej Żuław, przeprowadzanych w latach 2018-2023⁵² ustalono, że:

- a) okresowe kontrole obiektów (roczne i pięcioletnie) były przeprowadzane z wymaganą częstotliwością; jeden obiekt został ponadto poddany (w 2018 r.) kontroli, o której mowa w art. 62 ust. 1 pkt 4, w związku z zaistnieniem okoliczności, o których mowa w art. 61 pkt 2;
- b) fakt przeprowadzenia kontroli odnotowany został w książce obiektu, zgodnie z art. 64 Prawa budowlanego, za wyjątkiem jednej kontroli⁵³, co opisano w pkt 3 w sekcji stwierdzone nieprawidłowości;
- c) kontrole okresowe przeprowadzane były przez osoby posiadające uprawnienia, zgodnie z art. 62 ust. 4-6 ww. ustawy;
- d) zakres przeprowadzanych kontroli był zgodny z art. 62 ust. 1 Prawa budowlanego. W protokołach z trzech okresowych pięcioletnich kontroli stanu

⁵⁰ Który obowiązuje od 19 września 2020 r.

⁵¹ 1) Zapora czołowa potoku Jagódka, 2) zapora czołowa potoku Dąbrówka, 3) zapora czołowa potoku Rubianka, 4) przegroda dolna na rzece Fiszewka, 5) stopień wodny Biała Góra (wrota przeciwpowodziowe), 6) stopień wodny Gdańska Głowa (wrota przeciwpowodziowe).

⁵² Przeprowadzonych do 31 lipca 2023 r.

⁵³ Kontrola okresowa budowli hydrotechnicznej – stopnia Biała Góra przeprowadzona 21 października 2019 r.

technicznego, o której mowa w art. 62 ust. 1 pkt 2, którym poddano w 2019 r. zapory czołowe potoków Jagódka, Dąbrówka, Rubianka, nie wskazano, że w ramach kontroli dokonano oceny estetyki obiektu budowlanego oraz jego otoczenia, co Zastępca Dyrektora Zarządu Zlewni, który do dnia 26 lutego 2023 r. zajmował stanowisko Kierownika Działu Utrzymania, do zadań którego m.in. należało dokonywanie kontroli stanu technicznego oraz nadzór nad utrzymaniem i eksploatacją urządzeń wodnych wyjaśnił m.in. faktem braku zastrzeżeń dotyczących estetyki obiektów i ich otoczenia;

- e) w protokołach kontroli zawarte były informacje wymagane art. 62a ust. 2 Prawa budowlanego⁵⁴, w jednym protokole określono termin wykonania czynności mających na celu usunięcie stwierdzonych nieprawidłowości, w 24 (z 27 objętych badaniem) nie wyznaczono takiego terminu, co w przypadku 12 kontroli⁵⁵ przeprowadzonych po dniu 19 września 2020 r. stanowiło naruszenie art. 62a ust. 3 pkt 2 Prawa budowlanego i zostało opisane w pkt 2 w sekcji stwierdzone nieprawidłowości;
- f) zalecenia sformułowano w protokołach z 25 kontroli. Wg zapisów w książkach obiektów zalecenia zawarte w 13⁵⁶ protokołach zrealizowano, w ośmiu⁵⁷ – częściowo, a w trzech⁵⁸ – nie zostały zrealizowane. Zgodnie z zapisami zawartymi w badanych protokołach z kontroli, zalecenia zawarte w trzech⁵⁹ protokołach z kontroli z roku poprzedniego zostały wykonane, w pięciu⁶⁰ – częściowo, a zaleceń zawartych w 18⁶¹ protokołach nie zrealizowano. W 15⁶² protokołach kontroli zawarto zapisy odnośnie możliwości użytkowania obiektów pod warunkiem wykonania zaleceń wynikających z kontroli.

Zastępca Dyrektora Zarządu Zlewni wyjaśnił m.in., że zadania w zakresie dokonywania okresowych przeglądów urządzeń wodnych oraz nadzoru nad utrzymaniem wód oraz utrzymaniem i eksploatacją urządzeń wodnych są realizowane przez kierowników nadzorów wodnych na podstawie § 66 ust. 1 pkt 12 i 13 Regulaminu Organizacyjnego. Wyjaśnił, że przyczyny niezgodności wynikały z dużego zakresu niezbędnych do przeprowadzenia kontroli oraz braków kadrowych. Wskazał, że w ramach posiadanych środków realizowane były prace, które w opinii pracowników Zarządu Zlewni miały najwyższy priorytet ze względu na bezpieczeństwo powodziowe. Część zaleceń pokontrolnych nie była realizowana przez ograniczenia finansowe oraz osobowe. Wyjaśnił ponadto, że prace utrzymaniowe polegające na oczyszczeniu krat wlotowych do rurociągów oraz prowadzenie obserwacji stanu budowli po przejściach wysokich wód opadowych i roztopowych na zaporach czołowych potoków Jagódka, Dąbrówka i Rubianka były wykonywane, jednak kraty wlotowe, jak i elementy betonowe, w naturalny sposób po każdym przejściu wysokich wód oraz wraz

⁵⁴ Który obowiązuje od 19 września 2020 r.

⁵⁵ Zapory czołowe potoku Jagódka, potoku Dąbrówka i potoku Rubianka – protokoły z kontroli z lat 2020-2022, przegroda dolna na rzece Fiszewka – z 2021 i 2022 r., wrota przeciwpowodziowe na stopniu Biała Góra – z 2022 r.

⁵⁶ W protokołach z lat 2019-2022 zapory czołowej potoku Jagódka, z lat 2020-2022 zapory czołowej potoku Dąbrówka i Rubianka oraz z lat 2018, 2020-2021 przegrody dolnej na rzece Fiszewka.

⁵⁷ W protokołach kontroli z 2018 r. zapory czołowej potoku Jagódka i Dąbrówka, przegrody dolnej na rzece Fiszewka, z 2019 r. zapory czołowej potoku Rubianka oraz z lat 2018-2021 stopnia wodnego Biała Góra.

⁵⁸ W protokołach z kontroli z 2019 r. zapory czołowej potoku Dąbrówka i stopnia wodnego Gdańska Głowa oraz z 2018 r. zapory czołowej potoku Rubianka.

⁵⁹ W protokołach kontroli z 2018 r. i 2022 r. zapory czołowej potoku Dąbrówka oraz z 2018 r. zapory czołowej potoku Rubianka.

⁶⁰ W protokołach kontroli z 2021 r. przegrody dolnej na rzece Fiszewka oraz z lat 2019-2022 stopnia wodnego Biała Góra.

⁶¹ W protokołach kontroli ze wszystkich lat zapory czołowej potoku Jagódka, z lat 2019-2021, zapory czołowej potoku Dąbrówka, z lat 2019-2022 zapory czołowej potoku Rubianka, z lat 2018-2020 i z 2022 r. przegrody dolnej na rzece Fiszewka, z 2018 r. stopnia wodnego Biała Góra i z 2020 r. stopnia wodnego Gdańska Głowa.

⁶² W protokołach kontroli z lat 2018-2022 zapór czołowych potoku Jagódka i Dąbrówka, z lat 2019-2022 zapory czołowej potoku Rubianka, z 2018 r. przegrody dolnej na rzece Fiszewce.

z upływem czasu ulegały zanieczyszczeniu. Natomiast w przypadku przegrody dolnej na rzece Fiszewka, nie zrealizowano zaleceń pokontrolnych z 2018 r. z uwagi na ich niską istotność z punktu widzenia eksploatacji obiektu, co potwierdzały zapisy w protokole z kontroli okresowej pięcioletniej wykonanej w 2019 r.;

- g) jeden obiekt został poddany okresowej ocenie stanu technicznego (w 2019 r.) przeprowadzonej przez CTKZ.

(akta kontroli str. 82-530, 2650-2719, 3013-3019)

W wyniku badania dokumentacji z kontroli okresowych wybranych 17⁶³ odcinków wałów przeciwpowodziowych na terenie Żuław, przeprowadzanych w latach 2018-2023⁶⁴ ustalono, że:

- a) okresowe kontrole obiektów (roczne i pięcioletnie) były przeprowadzane z wymaganą częstotliwością. Cztery kontrole okresowe pięcioletnie obiektów budowlanych – wałów przeciwpowodziowych przeprowadzone zostały przez pracowników CTKZ⁶⁵;
- b) w styczniu 2019 r. wał czołowy jeziora Družno polder 5-9 oraz wał czołowy Zalewu Wiślanego polder 36 Batorowo poddano kontroli bezpiecznego użytkowania obiektu, o której mowa w art. 62 ust. 1 pkt 4 ww. ustawy, ze względu na wystąpienie okoliczności, o których mowa w art. 61 pkt 2; w związku ze stwierdzonymi uszkodzeniami wałów sformułowano doraźne zalecenia prowadzenia obserwacji stanu wałów podczas podwyższonych poziomów wody odpowiednio w jeziorze Družno i Zalewie Wiślanym oraz zalecenia trwale zabezpieczające w postaci dogęszczenia udarowego korpusu wału;
- c) kontrole okresowe przeprowadzane były przez osoby posiadające uprawnienia, zgodnie z art. 62 ust. 4-6 ww. ustawy;
- h) zakresem kontroli rocznych obejmowano elementy wskazane z art. 62 ust. 1 pkt 1 lit. a Prawa budowlanego, ponadto w 25 przypadkach stan techniczny i przydatność obiektu budowlanego do użytkowania, a w pięciu – estetykę obiektu budowlanego oraz jego otoczenia. W przypadku kontroli pięcioletnich (17), ich zakresem objęto stan techniczny i przydatność do użytkowania. Ponadto, w czterech⁶⁶ protokołach z kontroli wskazano, że ocenie poddano estetykę obiektu budowlanego oraz jego otoczenia (w pozostałych 13 przypadkach, jak wyjaśnił Zastępca Dyrektora Zarządu Zlewni, pominięcie wskazania w protokołach z kontroli faktu dokonania oceny estetyki obiektów i ich otoczenia wynikało z braku zastrzeżeń w tym zakresie);
- d) zgodnie z wymogiem art. 62a ust. 2 pkt 9 Prawa budowlanego, we wszystkich (47) kontrolach przeprowadzonych po 19 września 2020 r. sprawdzano wykonanie zaleceń z poprzednich kontroli (ten element sprawdzono również w 40 wcześniejszych kontrolach);

⁶³ Wały przeciwpowodziowe: 1) Zalewu Wiślanego Osłonka km 0+000-0+600, 2) Zalewu Wiślanego Kobyła Kępa km 0+000-2+660, 3) czołowy wał j. Družno pld. 18 Tropy km 0+000-2+918, 4) wał czołowy J. Družno polder 42 km 0+000-3+545, 5) czołowy wał j. Družno pld. 5-9 Kępnowo-Wiśniewo, 6) czołowy wał j. Družno pld. 73, 75 Topolno-Stankowo, 7) czołowy wał Zalewu Wiślanego pld. 36 Batorowo km 0+000-5+050, 8) czołowy wał Zalewu pld. 43 Rubno km 0+000-3+047, 9) lewy wał Kanał Jagielloński km 0+000-5+978, 10) lewy wał przeciwpowodziowy Kanał Nowy km 0+000-2+249, 11) lewy wał potoku Rangóry km 0+000-0+205, 12) lewy wał potoku X km 0+000-0+722, 13) lewy wał rzeki Burzanki km 0+000-1+606, 14) prawy wał Kanał Nowy km 0+000-2+229, 15) prawy wał Kanał Nowy km 0+000-2+229, 16) prawy wał rz. Tyna Stara km 0+000-1+680, 17) prawy wał rzeki Wańkówka km 0+000-0+825.

⁶⁴ Przeprowadzonych do 31 lipca 2023 r.

⁶⁵ Dwie w 2020 r. – wałów Zalewu Wiślanego Osłonka i Kobyła Kępa, w 2019 r. – wału czołowego Zalewu Wiślanego pld. 43 Rubno, w 2018 r. – wału czołowego Zalewu Wiślanego pld. 36 Batorowo.

⁶⁶ Kontrola z 2019 r. wału czołowego Zalewu pld. 43 Rubno oraz z 2021 r. wałów: czołowego jeziora Družno pld. 5-9, czołowego jeziora Družno pld. 73, 75, czołowego Zalewu Wiślanego pld. 36 Batorowo.

- e) we wszystkich protokołach kontroli przeprowadzonych po 19 września 2020 r. zawarte były informacje wymagane art. 62a ust. 2 Prawa budowlanego⁶⁷;
- f) w wyniku wszystkich kontroli sformułowano zalecenia pokontrolne, które dotyczyły przede wszystkim dwukrotnego okoszenia wału, prowadzenia obserwacji stanu budowli i umocnień brzegowych skarp wału po przejściu wysokich wód opadowych i roztopowych, sukcesywnej zabudowy uszkodzeń powstałych w wyniku działalności zwierząt ryjących, w tym bobra europejskiego. Zalecenia w większości zrealizowano. W przypadku trzech wałów: lewego wału potoku X oraz czołowego Zalewu Wiślanego pld. 36 Batorowo, czołowego jeziora Družno pld. 5-9, zalecenia dotyczyły również ich modernizacji lub dogęszczenia udarowego korpusu wałów z uwagi na ich stan techniczny. Przedmiotowych zaleceń nie zrealizowano.

Zastępca Dyrektora Zarządu Zlewni wyjaśnił m.in., że realizacja zadań modernizacyjnych na wałach czołowych Zalewu Wiślanego Batorowo i Nowotki wraz z wałem wstecznym rzeki Nogat została zaplanowana w planie rzeczowo-finansowym inwestycji na 2024 r. i 2025 r. (źródłem finansowania dla tych zadań mają być środki z dotacji celowej art. 256 ust. 2 Prawa wodnego). Wyjaśnił, że modernizacja wału czołowego jeziora Družno pld. 5-9 znajdowała się w PPI i w przypadku uzyskania finansowania, zadanie zostanie zrealizowane;

- g) w 87 protokołach kontroli (ze 102 objętych badaniem) nie wyznaczono terminu wykonania czynności mających na celu usunięcie stwierdzonych nieprawidłowości, co w przypadku 48 kontroli⁶⁸ przeprowadzonych po dniu 19 września 2020 r. stanowiło naruszenie art. 62a ust. 3 pkt 2 Prawa budowlanego i zostało opisane w pkt 2 w sekcji stwierdzone nieprawidłowości;
- h) fakt przeprowadzenia kontroli odnotowywany był w książkach obiektów budowlanych, zgodnie z art. 64 ust. 1 Prawa budowlanego. W przypadku 22⁶⁹ kontroli, faktu ich przeprowadzenia nie odnotowano w książkach obiektów, co opisano w pkt 3 w sekcji stwierdzone nieprawidłowości.

(akta kontroli str. 2415-2649, 3013-3019)

2.3. PUW, zawierający m.in. wykaz planowanych działań dotyczących utrzymania publicznych śródlądowych wód powierzchniowych, obejmujących wykaszanie, usuwanie z dna i brzegów wód roślin, drzew i krzewów oraz remont i konserwację urządzeń wodnych (regulacyjnych) m.in. na obszarze działania Zarządu Zlewni, został przyjęty rozporządzeniem Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Gdańsku z dnia 29 grudnia 2016 r. w sprawie przyjęcia Planu utrzymania wód w regionie wodnym Dolnej Wisły, tj. przed powstaniem Wód Polskich. W związku z tym Zarząd Zlewni nie brał udziału w jego opracowaniu. Stosownie do art. 565 ust. 1 Prawa wodnego, PUW zachowuje moc do dnia wejścia w życie planu utrzymania wód wydanego na podstawie art. 327 ust. 4 Prawa wodnego i może być zmieniany.

⁶⁷ Który obowiązuje od 19 września 2020 r.

⁶⁸ Tj. w przypadku kontroli wałów: Zalewu Wiślanego Osłonka km 0+000-0+600 z lat 2020-2021 (2), Zalewu Wiślanego Kobyła Kępa km 0+000-2+660 z 2020 r. (1), czołowego j. Družno pld. 18 Tropy km 0+000-2+918 z lat 2020-2022 (3), czołowego J. Družno polder 42 z lat 2020-2022 (3), czołowego j. Družno pld. 5-9 z lat 2020-2022 (3), czołowego j. Družno pld. 73, 75 z lat 2020-2022 (3), czołowego Zalewu Wiślanego pld. 36 Batorowo z lat 2020-2022 (3), czołowego Zalewu pld. 43 Rubno z lat 2020-2022 (3), lewego Kanał Jagielloński km 0+000-5+978 z lat 2020-2022 (3), lewego Kanał Nowy km 0+000-2+249 z lat 2020-2022 (3), lewego potoku Rangóry km 0+000-0+205 z lat 2020-2022 (3), lewego potoku X km 0+000-0+722 z lat 2020-2022 (3), Lewego rzeki Burzanki km 0+000-1+606 z lat 2020-2022 (3), prawego Kanał Nowy m 0+000-2+229 z lat 2020-2022 (3), prawego rzeki Burzanki km 0+000-1+628 z lat 2020-2022 (3), prawego rzeki Tyna Stara km 0+000-1+680 z lat 2020-2022 (3), prawego rzeki Wańkówka km 0+000-0+825 z lat 2020-2022 (3).

⁶⁹ Tj. kontroli okresowej kontroli wałów Zalewu Wiślanego: Osłonka km 0+000-0+600 z lat 2018-2020 (4), Kobyła Kępa km 0+000-2+660 z lat 2018-2020 (5), czołowego pld. 36 Batorowo z 2018 r. (1), czołowego pld. 43 Rubno z 2019 r. (1), wału Kanał Nowy km 0+000-2+249 z lat 2018-2020 (3), wału potoku X km 0+000-0+722 z lat 2018-2019 (2), lewego wału rzeki Burzanki km 0+000-1+606 z 2020 r. (1), prawego wału rzeki Tyna Stara km 0+000-1+680 Tropy z lat 2018-2022 (5).

Zgodnie z § 41 ust. 3 pkt 1 regulaminu organizacyjnego Wód Polskich, opracowanie i aktualizacja PUW należała do zakresu działania Wydziału Utrzymania w Departamencie Ochrony przed Powodzią i Suszą w KZGW. Natomiast współpraca przy aktualizacji PUW należała do Wydziału Planowania i Koordynacji Eksploatacji RZGW (§ 61 ust. 3 pkt 5 ww. regulaminu).

(akta kontroli str. 1756-1777, 3173-3207)

Dyrektor Zarządu Zlewni wyjaśnił, że KZGW (wg stanu na czerwiec 2023 r.) przygotowywał ujednoczony dla wszystkich regionów opis przedmiotu zamówienia na wykonanie aktualizacji ww. dokumentu planistycznego, a przedstawiciele Zarządu Zlewni w 2022 r. brali udział w spotkaniach on-line w sprawie omawiania ewentualnych uwag do projektu opisu przedmiotu zamówienia.

(akta kontroli str. 1756-1777)

PUW z 2016 r. obejmował 390 zadań utrzymaniowych związanych z ochroną przeciwpowodziową Żuław na obszarze działania Zarządu Zlewni, które dotyczyły w szczególności:

- a) usuwania drzew i krzewów porastających dno oraz brzegi śródlądowych wód powierzchniowych – na 222 odcinkach wód, z częstotliwością⁷⁰:
  - co rok w ramach potrzeb – na sześciu odcinkach,
  - cyklicznie co dwa lata – na 134 odcinkach,
  - cyklicznie co trzy lata – na 71 odcinkach,
  - cyklicznie co trzy-cztery lata – na dwóch odcinkach,
  - cyklicznie do cztery lata – na siedmiu odcinkach,
  - cyklicznie co pięć lat – na jednym odcinku;
- b) udrażniania śródlądowych dróg powierzchniowych przez usuwania zatorów utrudniających swobodny przepływ wód oraz usuwania namulów i rumoszu – na 318 odcinkach wód, z określoną częstotliwością⁷¹ (w ramach potrzeb – od corocznej w przypadku dziewięciu odcinków, do co 10 lat dla jednego odcinka);
- c) remontów lub konserwacji stanowiących własność właściciela wody 21 urządzeń wodnych, m.in.: remontów lub odbudowy umocnień brzegowych (sześć) i jazów (pięć), w terminach wynikających z kontroli stanu technicznego i bieżącej konserwacji.

Ponadto dla dwóch stopni wodnych w PUW wskazywano zadania utrzymaniowe przypisane odpowiednio:

- a) dla rzeki Szkarpany (w zakresie stopnia wodnego Gdańska Głowa): remont wrót, mostu i śluzy (co 5 lat w ramach potrzeb dla mechanizmów i ogólnie co 20 lat w ramach potrzeb dla pozostałej budowli);
- b) dla rzeki Nogat (w zakresie stopnia wodnego Biała Góra): wymiana wszystkich uszczelnień pionowych i odmulenie komór śluz (co 10 lat w ramach potrzeb), remont jazu i śluzy (co 20 lat w ramach potrzeb) oraz remont mechanizmów jazu i śluzy (co pięć lat w ramach potrzeb).

(akta kontroli str. 3173-3207)

⁷⁰ Preferowane powtarzanie prac nie częściej niż raz na pięć lat, za wyjątkiem prac na odcinkach cieków, których utrzymanie służy ochronie przeciwpowodziowej obszarów zurbanizowanych oraz w sąsiedztwie urządzeń hydrotechnicznych i infrastruktury technicznej i transportowej, na terenach rolniczych tam gdzie jest to bezpośrednio związane z funkcjonowaniem systemów melioracji wodnych szczegółowych, gdzie możliwe jest powtarzanie prac co roku.

⁷¹ Preferowane powtarzanie prac nie częściej niż raz na trzy lata (wyjątki – na odcinkach cieków, których utrzymanie służy ochronie przeciwpowodziowej obszarów zurbanizowanych oraz w sąsiedztwie urządzeń hydrotechnicznych, infrastruktury technicznej i transportowej, na terenach rolniczych tam gdzie jest to bezpośrednio związane z funkcjonowaniem systemów melioracji wodnych szczegółowych – możliwe powtarzanie prac co roku, a w przypadku występowania bezpośrednich zagrożeń powodziowych – w miarę potrzeb).

W ww. okresie na realizację zadań utrzymaniowych dla ww. obiektów pozostających w utrzymaniu Zarządu Zlewni, służących ochronie przeciwpowodziowej Żuław (wskazanych w pkt 2.1 wystąpienia pokontrolnego) zaplanowano i poniesiono wydatki odpowiednio w łącznej kwocie 41 864,2 tys. zł i 39 109,2 tys. zł (93%), z tego z przeznaczeniem na:

- a) utrzymanie cieków, na które w latach 2018-2022 wydatkowano środki (własne i dotacja) w wysokości 3 344,4 tys. zł (z planowanych 3 411,1 tys. zł). Planowane środki finansowe w 2023 r. na realizację prac w tym zakresie wynosiły 438,7 tys. zł;
- b) utrzymanie kanałów melioracyjnych, na które w latach 2018-2022 wydatkowano środki w wysokości 11 833,1 tys. zł (z planowanych 12 207,7 tys. zł). Planowane środki finansowe w 2023 r. na realizację prac w tym zakresie wynosiły 3 174,3 tys. zł;
- c) utrzymanie wałów przeciwpowodziowych, na które w latach 2018-2022 wydatkowano środki w wysokości 12 706,3 tys. zł (100% zaplanowanych kosztów). Planowane środki finansowe w 2023 r. na realizację prac w tym zakresie wynosiły 3 259,8 tys. zł;
- d) utrzymanie stacji pomp, na które w latach 2018-2022 wydatkowano środki w wysokości 10 937,7 tys. zł (z planowanych 12 945,4 tys. zł). Planowane środki finansowe w 2023 r. na realizację prac w tym zakresie wynosiły 6 307,7 tys. zł;
- e) utrzymanie obiektów piętrzących, na które w 2019 r. wydatkowano środki w wysokości 287,7 tys. zł (100% zaplanowanych kosztów). Planowane środki finansowe w 2023 r. na realizację prac w tym zakresie wynosiły 656,1 tys. zł.

Kierownik Działu Utrzymania wskazał, że zadania przyjęte do realizacji to zadania w priorytecie I planie utrzymaniowym (dalej: „PU”), tj. zadania, na które uzyskano zabezpieczenie finansowe na realizację. Różnica pomiędzy kosztami zadań planowanych, a kosztami rzeczywistymi wynika z oszczędności poprzetargowych, które zostały przeznaczone na inne zadania utrzymaniowe. Wskazał ponadto, że PU ma na celu przedstawienie wszystkich potrzeb utrzymaniowych niezależnie od przyznanych środków finansowych.

W ww. okresie w PU dla obiektów pozostających w utrzymaniu Zarządu Zlewni, służących ochronie przeciwpowodziowej Żuław (wskazanych w pkt 2.1 wystąpienia pokontrolnego), zaplanowano do realizacji następujące prace utrzymaniowe:

- a) utrzymanie cieków – szacowane koszty realizacji zaplanowanych zadań wynosiły łącznie 9 588,0 tys. zł (wobec 3 344,4 tys. zł wykonanych wydatków). Planowany koszt wykonania w 2023 r. prac w zakresie utrzymania cieków wynosił 3 334,0 tys. zł;
- b) utrzymanie kanałów melioracyjnych – szacowane koszty realizacji zaplanowanych zadań wynosiły łącznie 21 275,7 tys. zł (wobec wydatkowanych 11 833,1 tys. zł (Planowany koszt wykonania w 2023 r. prac w zakresie utrzymania kanałów melioracyjnych wynosił 5 072,7 tys. zł);
- c) utrzymanie wałów przeciwpowodziowych – szacowane koszty realizacji zaplanowanych zadań wynosiły łącznie 15 5239,7 tys. zł (wobec wykonanych wydatków w łącznej kwocie 12 706,6 tys. zł. Planowany koszt wykonania w 2023 r. prac w zakresie utrzymania wałów przeciwpowodziowych wynosił 3 419,8 tys. zł);
- d) utrzymanie stacji pomp – szacowane koszty realizacji zaplanowanych zadań wynosiły łącznie 12 945,4 tys. zł (wobec wykonanych w łącznej kwocie 10 937,7 tys. zł). Planowany koszt wykonania w 2023 r. prac w zakresie utrzymania stacji pomp wynosił 6 307,7 tys. zł;
- e) utrzymanie obiektów piętrzących – szacowane koszty realizacji zaplanowanych zadań wynosiły łącznie 1 892,7 tys. zł (wykonane koszty stanowiły 287,7 tys. zł). Planowany koszt wykonania w 2023 r. prac w zakresie utrzymania obiektów piętrzących wynosił 656,2 tys. zł.

(akta kontroli str. 3215-3224)

Zastępca Dyrektora Zarządu Zlewni wyjaśnił, że proces planowania, wyboru zadań do realizacji i finansowania w zakresie utrzymania urządzeń wodnych oraz śródlądowych wód płynących, był realizowany z poziomu nadzorów wodnych. Na podstawie zgłoszonych przez podległe jednostki potrzeb, Zarząd Zlewni określał każdego roku zagregowane potrzeby w zakresie realizacji zadań utrzymaniowych na rok następny. Po przyznaniu przez Dyrektora RZGW limitu środków finansowanych na realizację ww. zadań, Zarząd dokonywał ich podziału na podległe jednostki, tj. sześć nadzorów wodnych, dwa Zespoły ds. Obiektów Hydrotechnicznych oraz jeden Zespół Wsparcia Technicznego.

(akta kontroli str. 3215-3217)

Działania utrzymaniowe podejmowane w okresie objętym kontrolą przez Zarząd Zlewni polegały m.in. na:

- 1) w przypadku wybranych 12 rzek – wykaszaniu, usuwaniu drzew, krzewów i roślin oraz przeszkód naturalnych (dziewięć rzek), usuwaniu zatorów utrudniających swobodny przepływ wód oraz usuwaniu namulów i rumoszu (dwie rzeki), odbudowie lub remoncie umocnień brzegowych (jedna rzeka). Ponadto realizowano inne prace utrzymaniowe m.in. wystawianie oznakowań brzegowych i pływających, odmulanie piaskownika (cztery rzeki). Poniesiono z tego tytułu wydatki w łącznej kwocie 4 350,1 tys. zł⁷²;
- 2) w przypadku wybranych 10 kanałów melioracyjnych – wykaszaniu, usuwaniu drzew, krzewów i roślin oraz przeszkód naturalnych (na wszystkich kanałach przynajmniej raz w okresie objętym kontrolą). Z tego tytułu poniesiono wydatki w łącznej kwocie 8 423,1 tys. zł;
- 3) w przypadku wybranych 10 wałów przeciwpowodziowych – wykaszaniu, usuwaniu drzew i krzewów (każdorocznie w przypadku wszystkich badanych wałów), pracach remontowych (trzy wały) oraz zabudowie nor (dziewięć wałów). Wydatki z tego tytułu wyniosły łącznie 10 588,1 tys. zł.

(akta kontroli str. 3246-3254)

W wyniku oględzin NIK wybranych pięciu odcinków kanałów znajdujących się na polderach nr 27 i 55 na Żuławach ustalono, że w przypadku:

- a) Kanału A na polderze nr 27 – na odcinku od stacji pomp do przepustu 10P brzegi kanału porośnięte roślinnością (brak śladów koszenia), na powierzchni wody znajdowała się rzęsa i kożuch roślinny, z dna ponad powierzchnię wody wyrastała roślinność (pojedyncza); na odcinku między przepustem 16P i 15P powierzchnia wody pokryta rzęsą, roślinność wyrastająca ze skarp wchodziła w światło kanału; na odcinku od przepustu 15P do 14P na powierzchni wody znajdowała się rzęsa, z dna przy krawędzi skarpy wyrastała roślinność, osunięte skarpy kanału od strony pastwiska;
- b) Kanału D na polderze 27 – przy przepuscie 10P na powierzchni wody znajdowała się rzęsa, na odcinku między przepustem 10P i 31P roślinność wyrastająca ze skarp kanału zasłaniała jego światło, na odcinku między przepustem 31P i 32P kanał był całkowicie porośnięty roślinnością;
- c) Kanału A na polderze nr 55 – przy stacji pomp na powierzchni wody znajdowała się rzęsa oraz roślinność wyrastająca z dna kanału; na wysokości miejscowości Janowo skarpy kanału porośnięte roślinnością (bez śladów koszenia), z dna wyrastająca (miejscowo) roślinność; przy przepuscie 1P (w kierunku stacji pomp) skarpy porośnięte roślinnością (bez śladów koszenia), w wodzie znajdował się kożuch roślinny, na brzegu kanału znajdował się prowizoryczny punkt poboru wody;

⁷² Bez kosztów zasobów własnych. W przypadku niektórych zadań brak było możliwości wyodrębnienia kosztu na konkretną rzekę/kanał/wał.

- d) Kanału D na polderze nr 55 – na odcinku w stronę rzeki Nogat: przy przepuszczeniu 10P na powierzchni wody znajdowała się rzeźba, roślinność brzegowa wchodziła w światło kanału; na odcinku w kierunku miasta Elbląg roślinność wyrastająca ze skarp zasłaniała światło kanału;
- e) Kanału K na polderze nr 55 – na odcinku w kierunku miasta Elbląg: na powierzchni wody znajdował się kożuch roślinny i pojedyncza roślinność wyrastająca ponad powierzchnię wody; w kierunku kanału A na odcinku między przepustami (między jezdniami) na powierzchni wody znajdowała się rzeźba i wyrastająca ponad powierzchnię wody roślinność.

Nie stwierdzono śladów działalności bobrów.

W związku ze stwierdzeniem prowizorycznego punktu poboru wody na brzegu Kanału A na polderze nr 55 przy przepuszczeniu 1P, Zarząd Zlewni podjął działania skutkujące usunięciem go. Pouczono właściciela działki o obowiązujących przepisach w zakresie szczególnego korzystania z wód, na które wymagane jest pozwolenie wodnoprawne.

Kierownik Działu Utrzymania wyjaśnił m.in., że prace utrzymaniowe na kanałach A, D i K polderu 55 (FS) oraz na kanale A polderu 27 były, wg stanu na 18 października 2023 r., w trakcie realizacji. W przypadku kanału D na polderze 27 – ze względu na ograniczenia finansowe, nie zostały zlecone prace utrzymaniowe. Przewidziano konserwację siłami własnymi – w ramach posiadanych zasobów.

(akta kontroli str. 3031-3037, 3225-3244)

W latach 2018-2023 (do 31 lipca) Zarząd Zlewni realizował zadania związane z naprawą uszkodzeń spowodowanych przez zwierzęta. Dotyczyły one zabudowy wyrw w skarпах i wałach przeciwpowodziowych rzek i kanałów. W poszczególnych latach zrealizowano zadania o łącznej wartości 8.025,0 tys. zł, (2018 r. – 529,0 tys. zł, 2018 r. – 2.087,1 tys. zł, 2020 r. – 504,7 tys. zł, 2021 r. – 726,6 tys. zł, 2022 r. – 2.707,2 tys. zł i 2023 r. (31 lipiec) – 1.470,4 tys. zł) w wyniku których usunięto 6.024 wyrwy.

W wyniku badania dziesięciu wałów w badanym okresie Zarząd Zlewni zrealizował 25 zadań o łącznej wartości 4.256,04 tys. zł, w kolejnych latach:

- 2018 r. o łącznej wartości 477,79 tys. zł,
- 2019 r. o łącznej wartości 1.082,03 tys. zł,
- 2020 r. o łącznej wartości 438,91 tys. zł,
- 2021 r. o łącznej wartości 445,76 tys. zł,
- 2022 r. o łącznej wartości 1.035,10 tys. zł,
- 2023 (do 31 lipca) o łącznej wartości 776,45 tys. zł.

(akta kontroli str. 1316-1377, 3249-3250)

W badanym okresie obowiązywało wydane przez RDOŚ 10 zezwoleń na czynności podlegające zakazom w stosunku do chronionych gatunków zwierząt – wszystkie dotyczące bobra europejskiego (*Castor fiber*) – obejmujące obszar działalności Zarządu Zlewni:

- 1) zarządzenie z dnia 17 października 2014 r.⁷³ (dalej: „zarządzenie RDOŚ z 10 października 2014 r.”), zezwalające Żuławskiemu Zarządowi Melioracji i Urządzeń Wodnych na okres 5 lat na umyślne zabijanie (od pierwszego października do 15 marca), na niszczenie nor (cały rok, w przypadku stwierdzenia, że nora jest nieużytkowana przez bobra), przetrzymywanie, posiadanie i preparowanie okazów (bezterminowo);

⁷³ W sprawie zezwolenia na czynności podlegające zakazom w stosunku do bobra europejskiego *Castor fiber* (Dz. Urz. Woj. War.- Maz. Nr 3317)

- 2) decyzja z 17 czerwca 2020 r.⁷⁴, wydana na wniosek Dyrektora Zarządu Zlewni, zezwalająca Wodom Polskim na niszczenie nor utworzonych przez bobry, umyślne uniemożliwienie dostępu do schronień, niszczenie siedlisk lub ostoi będących obszarem rozrodu, wychowu młodych, odpoczynku, migracji i żerowania, umyślne płoszenie i niepokojenie (zezwolenie ważne do 31 grudnia 2020 r.);
- 3) decyzja z 4 czerwca 2021 r.⁷⁵, wydana na wniosek Dyrektora Zarządu Zlewni, zezwalającą Wodom Polskim na niszczenie nor utworzonych przez bobry w korpusach wałów, skarpach kanałów i innych budowli hydrotechnicznych znajdujących się na terenie administrowanym przez Zarząd Zlewni w części dotyczącej województwa warmińsko-mazurskiego, umyślne uniemożliwienie dostępu do schronień, na niszczenie siedlisk lub ostoi będących obszarem rozrodu, wychowu młodych, odpoczynku, migracji i żerowania bobra, umyślne płoszenie lub niepokojenie osobników bobra do 31 grudnia 2021 r.;
- 4) decyzja z 9 marca 2022 r.⁷⁶, wydana na wniosek Dyrektora Zarządu Zlewni, zezwalającą Wodom Polskim na całkowite niszczenie do 1060 zapadniętych nor utworzonych przez bobry w korpusach wałów, skarpach kanałów i innych budowli hydrotechnicznych znajdujących się na terenie administrowanym przez Zarząd Zlewni w części dotyczącej województwa warmińsko-mazurskiego, częściowe niszczenie do 1060 zapadniętych nor, na umyślne uniemożliwienie dostępu do schronień, na niszczenie siedlisk lub ostoi będących obszarem rozrodu, wychowu młodych, odpoczynku, migracji i żerowania bobra od wydania decyzji do 31 grudnia 2022 r.;
- 5) zarządzenie z dnia 10 grudnia 2014 r.⁷⁷ (dalej: „zarządzenie RDOŚ z 10 grudnia 2014 r.”), zezwalające Żuławskiemu Zarządowi Melioracji i Urządzeń Wodnych na okres 5 lat (tj. do 30 grudnia 2019 r.) na niszczenie nor (zabezpieczenie doraźne lub celowe);
- 6) decyzja z 28 kwietnia 2020 r.⁷⁸, wydana na wniosek Dyrektora Zarządu Zlewni, zezwalającą Wodom Polskim na niszczenie i usuwanie nor i siedlisk lub ostoi będących obszarem rozrodu, wychowu młodych, odpoczynku, migracji i żerowania, umyślne płoszenie i niepokojenie bobra zlokalizowanych w skarpach kanałów i cieków od 1 sierpnia 2020 r. do 31 grudnia 2020 r.,
- 7) decyzja z 25 listopada 2020 r.⁷⁹, wydana na wniosek Dyrektora Zarządu Zlewni, zezwalającą Wodom Polskim na niszczenie siedlisk będących obszarem rozrodu i wychowu młodych oraz na niszczeniu i usuwaniu nor bobra europejskiego zlokalizowanych na wałach przeciwpowodziowych od uprawomocnienia się decyzji do 31 grudnia 2020 r.;
- 8) decyzja z 30 czerwca 2021 r.⁸⁰, wydana na wniosek Dyrektora Zarządu Zlewni, zezwalającą Wodom Polskim na umyślne płoszenie i niepokojenie oraz niszczenie i usuwanie nor bobra europejskiego zlokalizowanych na wałach, od 1 sierpnia 2021 r. do 31 grudnia 2021 r.;
- 9) decyzja z 29 marca 2022 r.⁸¹, wydana na wniosek Dyrektora Zarządu Zlewni, zezwalającą Wodom Polskim na umyślne płoszenie i niepokojenie oraz niszczenie i usuwanie nor bobra europejskiego zlokalizowanego na wałach, od

---

⁷⁴ WSTE.6401.9.2020.RG

⁷⁵ WSTE.6401.2.2021.MB

⁷⁶ WSTE.6401.5.2022.MB

⁷⁷ W sprawie zezwolenia na czynności podlegające zakazom w stosunku do bobra europejskiego *Castor fiber* (Dz. Urz. Woj. Pom. Nr 4442).

⁷⁸ RDOŚ-Gd-WZG.6401.82.2020.AO.2

⁷⁹ RDOŚ-Gd-WZG.6401.234.2020.EK.2

⁸⁰ RDOŚ-Gd-WZG.6401.153.2021.BP.3

⁸¹ RDOŚ-Gd-WZG.6401.33.2022.BP.2

uprawomocnienia się decyzji do 15 kwietnia 2022 r. lub od 1 sierpnia 2022 r. do 31 grudnia 2022 r.;

- 10) decyzja z 4 listopada 2022 r.⁸², wydana na wniosek Dyrektora Zarządu Zlewni, zezwalającą Wodom Polskim na umyślne płoszenie i niepokojenie, umyślne niszczenie i usuwanie nor bobra europejskiego zlokalizowanego na wałach, od uprawomocnienia się decyzji do 15 kwietnia 2023 r., od 1 sierpnia 2023 r. do 15 kwietnia 2024 r., od 1 sierpnia 2024 r. do 15 kwietnia 2025 r., od 1 sierpnia 2025 r. do 31 grudnia 2025 r.

Zarząd Zlewni realizował zadania związane z naprawą uszkodzeń spowodowanych przez bobra europejskiego na podstawie obowiązujących zezwoleń na czynności podlegające zakazom w stosunku do chronionych gatunków zwierząt – wszystkie dotyczące bobra europejskiego (*Castor fiber*).

(akta kontroli str. 1316-1369, 1378-1755)

Badanie dokumentacji dotyczącej wykonania przez Zarząd Zlewni sześciu wybranych zadań utrzymaniowych⁸³, obejmujących konserwację określonych odcinków rzek, kanałów i urządzeń wodnych, tj. okoszenie wałów przeciwpowodziowych trzech rzek z rozdrobnieniem pokosu (trzy zadania⁸⁴), wykoszenie i wygrabienie porostów ze skarp, hakowanie roślinności korzeniącej się w dnie dwóch kanałów (dwa zadania⁸⁵) oraz okoszenie wału przeciwpowodziowego rzeki z rozdrobnieniem pokosu i wycinkę zakrzaczeń ze zrębakowaniem (jedno zadanie⁸⁶), wykazało, że wynikały one z PUW z 2016 r. oraz zostały ujęte w PU. Zadania zostały zrealizowane w pełnym zakresie i terminowo, zgodnie z umowami z wykonawcami. Efektem wykonanych zadań było zapewnienie utrzymania w odpowiednim stanie technicznym rzek, kanałów i urządzeń wodnych.

(akta kontroli str. 3722-3730)

W okresie objętym kontrolą do Zarządu Zlewni wpłynęły cztery zgłoszenia dotyczące przelania, przesiąków przez wał przeciwpowodziowy, podtopienia na Żuławach Elbląskich i Wiślanych:

- a) dwa w 2022 r. - dokonano naprawy prawego i lewego wału przeciwpowodziowego rzeki Jelonki w miejscowości Dłużyna – Klepa oraz naprawy lewego wału rzeki Tyna Górna w km 3+720-3+750 polder nr 31 Gajowiec, po doraźnym zabezpieczeniu przecieków wałów; koszt naprawy wyniósł łącznie 720,3 tys. zł;
- b) dwa w 2023 r. – w związku z przeciekiem prawego wału rzeki Brzeźnica w km 0+531 polder nr 75 Stankowo przystąpiono przygotowania postępowania przetargowego (wg stanu na 22 sierpnia 2023 r.); drugie zgłoszenie dotyczyło uszkodzenia prawego wału rzeki Elbląg, w jego wyniku doraźnie zabezpieczono miejsca przelania przez koronę wału⁸⁷.

W okresie objętym kontrolą wszystkie awarie stacji pomp usuwano siłami własnymi Zespołu Wsparcia Technicznego Zarządu Zlewni w Elblągu. W 2018 r. usuwano awarie instalacji elektrycznej urządzeń odwadniających pracujących w trybie automatycznym oraz obiektów hydrotechnicznych oraz przeprowadzano naprawy budowlane stacji pomp i obiektów hydrotechnicznych. W 2019 r., po przejściu fali powodziowej (cofka), przeprowadzano naprawy usterek mechanicznych, budowlanych oraz instalacji elektrycznych obiektów. W latach 2020-2023 (do 25 sierpnia) m.in. usunięto 38 awarii 23 stacji pomp: 17 w 2020 r., 14 w 2021 r.

⁸² RDOŚ-Gd-WZG.6401.233.2022.NJ.2

⁸³ Po jednym z każdego roku w okresie objętym kontrolą.

⁸⁴ Umowy: nr GD.ZOO.2.282.8.2018 z 16 listopada 2018 r., nr GD.ROO.52.2020.2 z 15 czerwca 2020 r. i nr GD.ROO.59.2021.2 z 30 czerwca 2021 r.

⁸⁵ Umowy: nr GD.ZOO.282.24.2019 z 11 czerwca 2019 r. i nr GD/195/2022/0.2 z 8 listopada 2022 r.

⁸⁶ Umowa nr GD/56/2023/0.2 z 6 czerwca 2023 r.

⁸⁷ Wał został przekazany do Urzędu Morskiego w Gdyni w ramach prowadzonej inwestycji.

i siedem w 2022 r., z czego 17 stacji uległo jednej awarii, pięć – dwukrotnie, jedna – pięciokrotnie i jedna – sześciokrotnie. Awarie dotyczyły m.in. agregatów pompowych, czyszczarek krat wlotowych, instalacji elektrycznej, automatyki sterowania pracą pompowni, klap zwrotnych na rurociągach tłocznych, softstartów, paneli operatorskich.

W latach 2019-2023 (do 25 sierpnia) zlecono usunięcie 20 (poza opisanymi wyżej) awarii 16 wałów przeciwpowodziowych oraz jednego jazu: 14 w 2019 r. (po przejściu fali powodziowej – cofki, w związku z decyzjami nakazowymi WINB w Olsztynie, opisanymi w pkt 2.2 niniejszego wystąpienia pokontrolnego), cztery w 2021, dwie w 2022, z czego 13 obiektów uległo awarii jeden raz, dwa – dwukrotnie i jeden trzykrotnie. Najczęstsze awarie dotyczyły lewego i prawego wału przeciwpowodziowego rzeki Balewki. Odbudowa wybranych odcinków wałów rzeki Balewki ujęta została wśród strategicznych zadań inwestycyjnych zarówno w PZRP z 2016 r., jak i z 2022 r.

(akta kontroli str. 1778-1791, 3255-3260)

2.4. Wykonanie sześciu powyższych zadań nie wymagało uzyskania pozwolenia wodnoprawnego, o którym mowa w art. 389 i art. 390 ust. 1 Prawa wodnego, albo zgłoszenia wodnoprawnego określonego w art. 394 ust. 1 tej ustawy.

(akta kontroli str. 3722-3730)

2.5. Postępowania o udzielenie zamówień publicznych na realizację dwóch zadań (z sześciu objętych kontrolą), w trybie przetargu nieograniczonego, przeprowadził Zarząd Zlewni. Natomiast pozostałe zamówienia (trzy w trybie przetargu nieograniczonego i jedno w trybie zamówienia z wolnej ręki⁸⁸) zostały udzielone przez RZGW.

W wyniku badania dwóch postępowań zakończonych w 2018 r. i 2019 r. udzieleniem przez Zarząd Zlewni zamówień w częściach⁸⁹, stwierdzono m.in., że wybór trybu był zgodny z przepisami PZP z 2004 r. (art. 10 ust. 1), a postępowania przeprowadzono zgodnie z zasadami określonymi w ww. ustawie, w szczególności:

- powołano komisje przetargowe (art. 19 ust. 1),
- opracowano specyfikacje istotnych warunków zamówienia, dalej: „SIWZ” (art. 36 st. 1),
- publikacja ogłoszeń o zamówieniu odbyła się zgodnie z art. 40,
- wyznaczone terminy składania ofert były nie krótsze niż wynikało to z art. 43, a oferty uznane za ważne złożono przed upływem tych terminów,
- otwarcie ofert nastąpiło w dniach upływu terminów ich składania (art. 86 ust. 2),
- wyboru ofert dokonano na podstawie kryteriów ocen ofert określonych w SIWZ (art. 91 ust. 1),
- zawiadomiono wszystkich wykonawców o wyborze najkorzystniejszej oferty (art. 92 ust. 1),
- z wybranymi wykonawcami zawarto pisemne umowy, z zachowaniem terminów wskazanych w art. 94 ust. 1,
- osoby wykonujące czynności w postępowaniach o udzielenie zamówienia złożyły oświadczenia, o których mowa w art. 17 ust. 2.

(akta kontroli str. 3722-3730)

⁸⁸ Na podstawie art. 213 ust. 1 w zw. z art. 214 ust. 1 pkt 7 PZP z 2019 r.

⁸⁹ Kontrolą objęto części zamówień, które dotyczyły badanych zadań utrzymaniowych (umowy: nr GD.ZOO.2.282.8.2018 z 16 listopada 2018 r. i nr GD.ZOO.282.24.2019 z 11 czerwca 2019 r. – na łączną kwotę 309,9 tys. zł).

W przypadku pozostałych czterech zamówień, które udzielił RZGW⁹⁰, Zarząd Zlewni jako inicjator postępowań, zgodnie z regulaminem zamówień publicznych sporządził i przekazał do RZGW wnioski o wszczęcie postępowania o udzielenie zamówienia publicznego o wartości równej lub większej niż 130 000 zł netto (wraz z wymaganymi załącznikami, w tym analizą potrzeb i wymagań zamawiającego oraz szczegółowym opisem przedmiotu zamówienia), które zostały zatwierdzone przez Dyrektora RZGW lub jego zastępcę.

(akta kontroli str. 3722-3730)

Wydatki poniesione w ramach ww. zadań w łącznej kwocie łącznie 1 585,7 tys. zł były zaplanowane i celowe. Ponadto zostały wykonane zgodnie z postanowieniami umów na realizację badanych zadań utrzymaniowych, po dokonaniu odbiorów wykonanych prac. Zobowiązania wynikające z faktur uregulowano w terminie i kwotach określonych w umowach.

(akta kontroli str. 3722-3730)

2.6. W wyniku badania dokumentacji pozwoleń wodnoprawnych, którym objęto wszystkie stacje pomp oraz sześć innych wybranych urządzeń wodnych⁹¹ wykazało, że:

- Zarząd Zlewni posiadał aktualne pozwolenia wodnoprawne na szczególne korzystanie z wód dla 53 stacji pomp,
- dziewięć stacji pomp nie posiadało ważnego pozwolenia wodnoprawnego, z tego
  - a) w pięciu⁹² przypadkach w związku z upływem terminu, na który zostały wydane poprzednio obowiązujące pozwolenia wodnoprawne,
  - b) w jednym⁹³ przypadku w związku z wygaśnięciem obowiązującego pozwolenia wodnoprawnego z 17 lipca 2001 r., zgodnie z art. 11 ustawy o zmianie ustawy Prawo wodne⁹⁴, po upływie 20 lat od dnia, w którym decyzja o wydaniu pozwolenia wodnoprawnego stała się ostateczna,
  - c) w trzech⁹⁵ przypadkach pozwolenia wodnoprawne na szczególne korzystanie z wód nie zostały wydane.

W żadnym przypadku nie podjęto działań w celu uzyskania wymaganych pozwoleń wodnoprawnych, co zostało opisane w pkt 4 w sekcji stwierdzone nieprawidłowości;

- dwa⁹⁶ pozwolenia wodnoprawne zostały wydane bez określenia terminu ich obowiązywania, przez Marszałka Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie dla Żuławskiego Zarządu Melioracji i Urządzeń Wodnych w Elblągu, tj. jednostki organizacyjnej samorządu województwa podległej Marszałkowi Województwa Warmińsko-Mazurskiego.

NIK zauważa że, mimo iż pominięcie w ww. decyzjach elementu wprost wymaganego przez przepisy prawa, tzn. okresu, na jaki pozwolenie wodnoprawne na szczególne korzystanie z wód zostało wydane, w sytuacji w której treść art. 127 ust. 1 i 2 Prawa wodnego z 2001 r. nie budzi wątpliwości

⁹⁰ Umowy: nr GD.ROO.52.2020.2 z 15 czerwca 2020 r., nr GD.ROO.59.2021.2 z 30 czerwca 2021 r., nr GD/195/2022/0.2 z 8 listopada 2022 r. i nr GD/56/2023/0.2 z 6 czerwca 2023 r. – na łączną kwotę 1275,8 tys. zł.

⁹¹ 1) Zapora czołowa potoku Jagódka, 2) zapora czołowa potoku Dąbrówka, 3) zapora czołowa potoku Rubianka, 4) przegroda dolna na rzece Fiszewka, 5) stopień wodny Biała Góra (wrota przeciwpowodziowe), 6) stopień wodny Gdańska Głowa (wrota przeciwpowodziowe).

⁹² Stacja pomp nr 58 Nowe Pole (ważność pozwolenia upłynęła 31 marca 2019 r.), stacja pomp nr 61 Komorowo Żuławskie (31 marca 2019 r.), stacja pomp nr 70 Wężyna (28 lutego 2019 r.), stacja pomp nr 8W Izbiska (28 lutego 2015 r.), stacja pomp nr 2W Orłowo (8 lutego 2009 r.).

⁹³ Stacja pomp 2abW Ryki – Marynowy

⁹⁴ Ustawa z dnia 3 czerwca 2005 r. o zmianie ustawy – Prawo wodne oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 130, poz. 1087) – dalej: „ustawa o zmianie ustawy Prawo wodne”.

⁹⁵ Stacja pomp 5W Kobyła Kępa, stacja pomp 6W Grochowo i stacja pomp nr 6b Brudzędy.

⁹⁶ Znak OŚ.PŚ.6220-54/10 z dnia 24 sierpnia 2010 r. – dla stacji pomp nr 73 Topolno oraz znak OŚ.PŚ.6220-45/10 z dnia 21 września 2010 r. – dla stacji pomp nr 16 Jezioro.

interpretacyjnych, może być traktowane jako rażące naruszenie prawa. Jednak należy wskazać, że zgodnie z art. 156 § 2 kpa nie stwierdza się nieważności decyzji z przyczyn wymienionych w § 1, jeżeli od dnia jej doręczenia lub ogłoszenia upłynęło 10 lat, a także gdy decyzja wywołała nieodwracalne skutki prawne. Możliwa jest natomiast zmiana ww. decyzji na podstawie art. 155 kpa, pod warunkiem spełnienia przesłanek wymienionych w tym przepisie;

- w przypadku pięciu⁹⁷ stacji pomp Zarząd Zlewni nie posiadał informacji odnośnie ewentualnych pozwoleń wodnoprawnych i nie podjął działań w kierunku ich uzyskania, co opisano w pkt 5 w sekcji stwierdzone nieprawidłowości;
- w przypadku czterech urządzeń brak było obowiązku posiadania pozwolenia wodnoprawnego,
- Zarząd Zlewni posiadał pozwolenie wodnoprawne na usługi wodne polegające na piętrzeniu wód rzeki Nogat za pomocą stopnia wodnego w Białej Górze (klasa budowlI (wrota, jaz), III (śluzza)), zlokalizowanego w km 0+400 rzeki Nogat na działce nr 195 i 236 w miejscowości Biała Góra (pkt I ppkt 1.1 decyzji) oraz na szczególne korzystanie z wód polegające na przerzucie wody z rzeki Wisły do rzeki Nogat w ilości do 30m³/s (pkt IV decyzji) wydane przez Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej w dniu 30 kwietnia 2019 r. na wniosek Wód Polskich złożony 26 lutego 2018 r. Ww. pozwolenie wodnoprawne wydane zostało na okres 30 lat od dnia, w którym decyzja stała się ostateczna;
- Zarząd Zlewni nie posiadał ważnego pozwolenia wodnoprawnego na szczególne korzystanie z wód rzeki Szkarpany na stopniu wodnym Gdańska Głowa, pozostającym w jego zarządzie w okresie od 1 stycznia 2018 r. do 31 lipca 2021 r. Poprzednio obowiązujące pozwolenie wodnoprawne, wydane przez Starostę Nowodworskiego decyzją znak ROŚ-6223/8/2001 z dnia 24 kwietnia 2001 r. na okres 50 lat (do 24 kwietnia 2051 r.) na szczególne korzystanie z wód rzeki Szkarpany, polegające na piętrzeniu wody na stopniu wodnym Gdańska Głowa, w związku z art. 11 ustawy o zmianie ustawy Prawo wodne, wygasło po upływie 20 lat od dnia, w którym decyzja stała się ostateczna, tj. 10 maja 2021 r.⁹⁸ Po tym dniu obiekt, obiekt wyposażony w służę żeglugową, użytkowano bez pozwolenia wodnoprawnego wymaganego art. 389 pkt 2 w związku z art. 34 pkt 6 ustawy Prawo wodne, co opisano w pkt 6 w sekcji Stwierdzone nieprawidłowości.

(akta kontroli str. 3268-3436)

Badanie zgodności pracy urządzeń wodnych, służących ochronie przeciwpowodziowej Żuław na obszarze działania Zarządu Zlewni, z pozwoleniami wodnoprawnymi i/lub dokumentacją eksploatacyjną, przeprowadzone na próbie 26 (z 69) stacji pomp wykazało, że:

- a) siedem stacji pomp posiadało instrukcje eksploatacyjne wydane w latach 1997-2015, 17 – książki eksploatacyjne wydane w 1990 r., a dwie – posiadały paszportyzację z 1990 r.; ww. dokumenty nie określały wymaganej częstotliwości ich aktualizacji;
- b) w 12 przypadkach ww. dokumentacja poddana została aktualizacji (w 1997 r. – jedna książka eksploatacyjna, w 2001 r. – jedna paszportyzacja, w 2016 r. – 10 książek eksploatacyjnych);
- c) dla 15 stacji pomp Zarząd Zlewni posiadał ważne pozwolenia wodnoprawne, określające dopuszczalne parametry pracy. W przypadku pozostałych 11 stacji pomp, jak wynikało z wyjaśnień Kierownika Zespołu ds. Obiektu Hydrotechnicznego Stacje Pomp:

⁹⁷ Stacje pomp: Komorowo-Jardanki, nr 5b Bagart, nr 7 Jasna, nr 34 Szaleniec, nr 65 Kławki.
⁹⁸ W dniu 25 kwietnia 2001 r. decyzja wpłynęła do RZGW, a po 14 dniach uprawomocniła się (tj. w dniu 10 maja 2001 r.) i obowiązywała przez 20 lat, tj. do 10 maja 2021 r.

- dla jednej stacji pomp⁹⁹, wspomagającej pracę stacji nr 6a Brudzędy, dopuszczalne parametry pracy stacji wspomagającej przyjęto z pozwolenia wodnoprawnego wydanego dla stacji wspomaganej,
  - dla dziewięciu stacji pomp, dopuszczalne parametry pracy przyjęto z nieobowiązujących pozwoleń wodnoprawnych,
  - dla jednej stacji pomp¹⁰⁰ dopuszczalne parametry pracy przyjęto z dokumentacji przebudowy;
- d) dla wszystkich stacji pomp prowadzono miesięczne raporty z pracy (zestawienia, w których podawano dzienne odczyty lat wodowskazowych na wlocie i wylocie oraz stany liczników i liczbę godzin pracy poszczególnych zespołów pompowych), przy czym w 104 raportach (z 309 objętych badaniem) z pracy 15 stacji pomp m.in. nie wpisano wszystkich odczytów na wodowskazie na wlocie przed pracą i po pracy stacji, co opisano w pkt 7 w sekcji stwierdzone nieprawidłowości;
- e) analiza zapisów w raportach pracy pompowni z marca i listopada z każdego roku 2018-2022 oraz z marca 2023 r. wykazała, że w przypadku:
- 21 stacji pomp, zadane parametry pracy urządzeń mieściły się w dopuszczalnych parametrach ich pracy, określonych w pozwoleniach wodnoprawnych,
  - stacji pomp nr 5W Kobyła Kępa (wobec braku pozwolenia wodnoprawnego lub innego dokumentu określającego dopuszczalne parametry pracy) zadane parametry pracy ustalane były, zgodnie z wyjaśnieniami Kierownika Zespołu ds. Obiektu Hydrotechnicznego Stacje Pomp w oparciu o dokumentację dotyczącą jej przebudowy;
  - stacji pomp nr 62 Janów – w marcu i listopadzie każdego roku parametry pracy zadane na wyłączenie pracy/po pracy oraz w listopadzie 2022 r. zadane na załączenie pracy/przed pracą były niższe od poziomu lustra wody dolnej określonego w pozwoleniu wodnoprawnym,
  - stacji nr 61 Komorowo Żuławskie – w listopadzie 2022 r. i w marcu 2023 r. parametry pracy zadane na wyłączenie pracy/po pracy były niższe od poziomu dolnej wody określonego w pozwoleniu wodnoprawnym, przy czym nie były niższe od ustalonego poziomu wody remontowo-konserwacyjnej,
  - stacji pomp nr 2ab Ryki-Marynowy – w marcu 2018 r. parametry pracy zadane na załączenie pracy/przed pracą oraz na wyłączenie pracy/po pracy były niższe od dolnego poziomu pomp określonego w pozwoleniu wodnoprawnym, przy czym nie były niższe od ustalonego poziomu wody remontowej,
  - stacji pomp nr 73 Topolno w marcu 2023 r. parametry pracy zadane na wyłączenie pracy/po pracy były niższe od lustra wody dolnej określonego w pozwoleniu wodnoprawnym, przy czym nie były niższe od ustalonego poziomu lustra wody remontowej.

Kierownik Zespołu ds. Obiektu Hydrotechnicznego Stacje Pomp wyjaśnił, że obsługa stacji pomp utrzymywała lustro wody nie przekraczając poziomów maksymalnego i minimalnego. Zmiana parametrów pracy w badanych miesiącach wynikała z bieżących potrzeb użytkowników (np. wykonywanie przez rolników prac polowych), prowadzonych prac utrzymaniowych (np. koszenia skarp kanału pompowego) oraz wystąpienia niekorzystnych warunków pogodowych (np. prognozy intensywnych opadów deszczu lub suszy).

(akta kontroli str. 3350-3360, 3441-3721)

2.7. Prezes Wód Polskich wprowadził procedury przyjmowania i rozpatrywania skarg i wniosków, co opisano w pkt 1.6. niniejszego Wystąpienia pokontrolnego.

⁹⁹ Nr 6b Brudzędy.

¹⁰⁰ Nr 5W Kobyła Kępa.

W okresie objętym kontrolą na działania związane z utrzymaniem urządzeń wodnych służących ochronie przeciwpowodziowej Żuław na obszarze działania Zarządu Zlewni wpłynęło do Zarządu Zlewni łącznie 360 skarg i wniosków, z tego skarg w 2018 r. (dziewięć), 2019 r. (28), 2020 r. (sześć), do czerwca 2023 r. (12), a wniosków w: 2018 r. (85), 2019 r. (170), 2022 r. (pięć), do czerwca 2023 r. (45).

Z tego na działania związane z utrzymaniem urządzeń wodnych służących ochronie przeciwpowodziowej Żuław na obszarze działania Zarządu Zlewni badaniem objęto 11 skarg i 24 wnioski.

Badanie ww. spraw wykazało, że:

- wszystkie skargi i wnioski załatwione zostały terminowo,
- strony zawiadomiono o sposobie załatwienia spraw, a w wymaganych przypadkach również uzasadniono ich bezzasadność,
- sprawy dotyczyły między innymi: okoszenia wałów przeciwpowodziowych, usunięcia zatorów, łatania dziur bobrowych, likwidacji tamy odbudowanej przez bobry, wyczyszczenia kanału A. Palczewo, samowolnej regulacji przepływu wody na służbie przez osoby nieuprawnione.

W wyniku tego badania stwierdzono, że postępowania dotyczące wnoszonych do Zarządu Zlewni skarg i wniosków były prowadzone zgodnie z przepisami działu VIII „Skargi i wnioski” rozdziałów 1-5 kpa, w tym art. 237, 238, 244, 245.

Były ewidencjonowane w rejestrach skarg, wniosków prowadzonych w poszczególnych jednostkach organizacyjnych PGW WP zgodnie z załącznikiem nr 5 do Procedury przyjmowania skarg powszechnych, wniosków i petycji w Państwowym Gospodarstwie Wodnym Wody Polskie¹⁰¹.

Zarząd Zlewni analizował skargi i wnioski a wskazywane w nich problemy wykorzystywał w bieżącej działalności jednostki.

Kontrola wykazała jednak, że w rejestrze skarg i wniosków nie ujęto dwóch pism (jednego z 2021 r. i jednego z 2022 r.¹⁰²), które dotyczyły realizacji zadań przez Zarząd Zlewni na obszarze gminy Stare Pole pomimo, że z ich treści wynikało, że były skargami lub wnioskami w rozumieniu art. 227 i 241 Kpa, co opisano w pkt 9 w sekcji stwierdzone nieprawidłowości. Powyższe sprawy zostały załatwione w terminie.

(akta kontroli str. 1002-1315)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W 2021 r. kontrole, o których mowa w art. 62 ust. 1 pkt 1 (12 kontroli) i pkt 2 (jedna) Prawa budowlanego w zakresie instalacji elektrycznej i piorunochronnej 13 wybranych stacji pomp¹⁰³ zostały przeprowadzone przez osobę (pracownika Zarządu Zlewni) zawieszoną¹⁰⁴ w prawach członka Izby Inżynierów Budownictwa. Zgodnie z art. 43 ust. 3 ustawy z 15 grudnia 2000 r. o samorządach zawodowych architektów i inżynierów budownictwa¹⁰⁵ zawieszenie w prawach członka powoduje zakaz wykonywania samodzielnych funkcji technicznych

¹⁰¹ Zarządzenie nr 35/2019 Prezesa Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie z dnia 1 sierpnia 2019 r.

¹⁰² Wójt Gminy Stare Pole pismami z dnia 15.09.2021 r. (data wpływu do Zarządu Zlewni 17.09.2021 r.) i 16.03.2022 r. (data wpływu do Zarządu Zlewni 23.03.2022 r.) poinformował o złym stanie koryt rzek na terenie gminy oraz złym stanie wału przeciwpowodziowego prowadzącego do posesji nr 13 w miejscowości Złotowo poprzez systematycznie uszkodzenie wału przez bobry.

¹⁰³ Nr 43 Rubno Wlk. – 28.09.2021 r., nr 46 Elbląg – 28.09.2021 r., nr 62 Janów – 27.08.2021 r., nr 1 Różany – 14.09.2021 r., nr 1a Rozgart – 16.08.2021 r., nr 17 Jesionna – 14.09.2021 r., nr 2a Zwierzno – 13.08.2021 r., nr 6 Markusy – 12.10.2021 r., nr 6a Brudzędy – 13.08.2021 r., nr 6b Brudzędy – 17.09.2021 r., nr 8 Rachowo – 15.10.2021 r., nr 10 Balewo – 25.08.2021 r., nr 20 Żurawiec – 25.08.2021 r.

¹⁰⁴ Informacja uzyskana przez NIK z Pomorskiej Okręgowej Izby Inżynierów Budownictwa.

¹⁰⁵ Dz. U. z 2023 r. poz. 551. dalej: „ustawa o samorządach zawodowych”.

w budownictwie, w tym sprawowania kontroli technicznej utrzymania obiektów budowlanych (art. 12 ust. 1 pkt 5 Prawa budowlanego).

Pracownik Zarządu Zlewni przeprowadzający ww. kontrole wyjaśnił, że zapomniał o uregulowaniu składki i obowiązkach wynikających z Prawa budowlanego.

(akta kontroli str. 2720-2732, 2743-2745, 2759-2760, 2775-2776, 2791-2792, 2808-2809, 2824-2825, 2841-2842, 2857-2858, 2873-2874, 2888-2889, 2904-2905, 2930-2931, 2946-2947, 3107-3118)

2. Niezgodnie z wymogiem art. 62a ust. 3 pkt 2 Prawa budowlanego w 30 protokołach z kontroli stanu technicznego stacji pomp¹⁰⁶, 12 protokołach kontroli zapór, przegrody i wrót przeciwpowodziowych¹⁰⁷ oraz w 48 protokołach kontroli wałów przeciwpowodziowych¹⁰⁸, o których mowa w art. 62 ust. 1 pkt 1 i 2, nie określono terminu wykonania czynności mających na celu usunięcie stwierdzonych nieprawidłowości.

Przyczyną powyższej nieprawidłowości, w ocenie NIK, był niewystarczający nadzór nad prawidłowością dokumentowania przeprowadzonych kontroli okresowych.

Zastępca Dyrektora Zarządu Zlewni i Kierownik Zespołu ds. Obiektów Hydrotechnicznych Stacje Pomp Zarządu Zlewni, odpowiedzialny za zapewnienie prawidłowego utrzymania i eksploatacji obiektu hydrotechnicznego wyjaśnili podobnie, że za brak terminów wykonania czynności mających na celu usunięcie stwierdzonych nieprawidłowości odpowiadały osoby sporządzające protokoły z kontroli.

Zastępca Dyrektora Zarządu Zlewni wyjaśnił ponadto, że nie posiadał uprawnień budowlanych w odpowiedniej specjalności. Wskazał, że Kierownik Działu Utrzymania sprawuje nadzór i koordynację nad realizacją przeglądów, a nie kwestionuje ustaleń zawarte w protokołach przez posiadające stosowne uprawnienia osoby.

(akta kontroli str. 2415-3012, 3013-3022)

Odnosząc się do powyższych wyjaśnień należy wskazać, że wymóg zawarcia w protokole z kontroli okresowej terminu wykonania czynności mających na celu usunięcie stwierdzonych nieprawidłowości w przypadku sformułowania zaleceń, wynika bezpośrednio z przepisów prawa. Dbanie o formalno-prawną prawidłowość protokołów z kontroli mieści się w nadzorze nad realizacją tych zadań, a troska o to, by protokoły zawierały wszystkie wymagane elementy nie stanowi przejawu kwestionowania ustaleń w nich zawartych.

¹⁰⁶ Zapory czołowe potoku Jagódka, potoku Dąbrówka i potoku Rubianka – protokoły z kontroli z 2020-2022 r., przegroda dolna na rzece Fiszewka – z 2021 i 2022 r., wrota przeciwpowodziowe na stopniu Biała Góra – z 2022 r.

¹⁰⁷ Nr 46 Elbląg – protokoły kontroli z 2020, 2021 i 2022 r., nr 62 Janów – z 2021 i 2022 r., nr 1 Różany – z 2020, 2021, 2022 r., nr 1a Rozgart – z 2021 i 2022 r., nr 2a Zwierzno – z 2021 i 2022 r., nr 6 Markusy – z 2020, 2021 i 2022 r., nr 6a Brudzędy – z 2021 i 2022 r., nr 8 Rachowo – z 2020, 2021 i 2022 r., nr 10 Balewo – z 2020, 2021 i 2022 r., nr 20 Żurawiec – z 2020, 2021 i 2022 r., Osłonka – z 2021 i 2022 r. Chłodniewo – z 2021 i 2022 r.

¹⁰⁸ Tj. w przypadku kontroli wałów: Zalewu Wiślanego Osłonka km 0+000-0+600 z lat 2020-2021 (2), Zalewu Wiślanego Kobyla Kępa km 0+000-2+660 z 2020 r. (1), czołowego j. Drużno pld. 18 Tropy km 0+000-2+918 z lat 2020-2022 (3), czołowego j. Drużno polder 42 z lat 2020-2022 (3), czołowego j. Drużno pld. 5-9 z lat 2020-2022 (3), czołowego j. Drużno pld. 73, 75 z lat 2020-2022 (3), czołowego Zalewu Wiślanego pld. 36 Batorowo z lat 2020-2022 (3), czołowego Zalewu pld. 43 Rubno z lat 2020-2022 (3), lewego Kanał Jagielloński km 0+000-5+978 z lat 2020-2022 (3), lewego Kanał Nowy km 0+000-2+249 z lat 2020-2022 (3) lewego potoku Rangóry km 0+000-0+205 z lat 2020-2022 (3), lewego potoku X km 0+000-0+722 z lat 2020-2022 (3), Lewego rzeki Burzanki km 0+000-1+606 z lat 2020-2022 (3), prawego Kanał Nowy km 0+000-2+229 z lat 2020-2022 (3), prawego rzeki Burzanki km 0+000-1+628 z lat 2020-2022 (3), prawego rzeki Tyna Stara km 0+000-1+680 z lat 2020-2022 (3), prawego rzeki Wańkówka km 0+000-0+825 z lat 2020-2022 (3).

3. Niezgodnie z art. 64 ust. 1 Prawa budowlanego, nie odnotowano w książkach dziesięciu obiektów faktu przeprowadzenia 23 rocznych i/lub pięcioletnich okresowych kontroli stanu technicznego¹⁰⁹.

Przyczyną powyższej nieprawidłowości, w ocenie NIK, był niewystarczający nadzór nad prawidłowością prowadzenia książek kontroli i dokumentowania w nich faktu przeprowadzenia kontroli okresowych.

Zastępca Dyrektora Zarządu Zlewni wyjaśnił m.in., że zadania w zakresie dokonywania okresowych przeglądów urządzeń wodnych są realizowane przez kierowników nadzorów wodnych, a oryginały dokumentów znajdują się na obiektach, w tym m.in. książka obiektu oraz protokoły kontroli. Osoba odpowiedzialna za prowadzenie książki obiektu w 2019 r. dla stopnia Biała Góra przeoczyła obowiązek uzupełnienia wpisu.

(akta kontroli str. 2415-2649, 2665-2712, 3013-3019)

4. Zarząd Zlewni bez pozwoleń wodnoprawnych na szczególne korzystanie z wód, wymaganych art. 389 pkt 2 w związku z art. 34 pkt 1 Prawa wodnego, odwadniał grunty i uprawy znajdujące się na obszarach o łącznej powierzchni: 13 494 ha.

Odbywało się to poprzez odprowadzanie nadmiaru wód powierzchniowych z polderów z wykorzystaniem dziesięciu stacji pomp: nr 58 Nowe Pole (ważność pozwolenia upłynęła 31 marca 2019 r.), nr 61 Komorowo Żuławskie (31 marca 2019 r.), nr 70 Wężina (28 lutego 2019 r.), nr 8W Izbiska (28 lutego 2015 r.), nr 2W Orłowo (8 lutego 2009 r.), nr 2abW Ryki – Marynowy, nr 5W Kobyła Kępa, nr 6W Grochowo, nr 6b Brudzędy.

(akta kontroli str. 2238-2240, 3268-3270, 3366-3438)

Odpowiedzialnym za posiadanie ww. pozwoleń wodnoprawnych był Dyrektor Zarządu Zlewni, który od 1 czerwca 2021 r. był także uprawniony do występowania z wnioskami o uzyskanie takich pozwoleń¹¹⁰.

(akta kontroli str. 3361-3365)

Z wyjaśnień Dyrektora Zarządu Zlewni wynikało, że nie podejmował on czynności w celu uzyskania pozwoleń wodnoprawnych na szczególne korzystanie z wód dla stacji pomp na Żuławach, ponieważ urządzenia te nie realizowały szczególnego korzystania z wód określonego w art. 34 Prawa wodnego. Wyjaśnił, że z uwagi na depresję terenu, wody pochodzące z opadów atmosferycznych nie miały możliwości naturalnego odpływu i wymagały odprowadzania wymuszonego, realizowanego przez pompownie. Zadaniem tych przepompowni było odprowadzanie nadmiaru wody i niedopuszczenie do zalania terenu depresyjnego. Podał, że praca tych przepompowni nie prowadziła do odwadniania gruntów i upraw wymienionego w art. 34 pkt 7 ww. ustawy, ani do trwałego odwadniania gruntów lub obiektów, o którym mowa w art. 35 ust. 3 pkt 8 ww. ustawy, jak również nie powoduje długotrwałego obniżenia poziomu zwierciadła wody podziemnej, które w świetle przepisu art. 389 pkt 3 ww. ustawy wymaga uzyskania pozwolenia wodnoprawnego. Dodał, że dla tego rodzaju pompowni brak było możliwości określenia terminów, ani ilości odprowadzanych wód, bowiem było to uzależnione od czynników meteorologicznych. Przepompownie na Żuławach, w jego ocenie, można zaliczyć do urządzeń mających na celu zapobieganie szkodom, które mogą wystąpić w związku ze

¹⁰⁹ Tj. kontroli okresowej budowy hydrotechnicznej – stopnia Biała Góra przeprowadzonej w 2019 r. (1) oraz kontroli wałów Zalewu Wiślanego: Osłonka km 0+000-0+600 z lat 2018-2020 (4), Kobyła Kępa km 0+000-2+660 z lat 2018-2020 (5), czołowego pld. 36 Batorowo z 2018 r. (1), czołowego pld. 43 Rubno z 2019 r. (1), wału Kanał Nowy km 0+000-2+249 z lat 2018-2020 (3), wału potoku X km 0+000-0+722 z lat 2018-2019 (2), lewego wału rzeki Burzanki km 0+000-1+606 z 2020 r. (1), prawego wału rzeki Tyna Stara km 0+000-1+680 Tropy z lat 2018-2022 (5).

¹¹⁰ Wcześniej uprawnionym do występowania z takimi wnioskami był Dyrektor RZGW.

specyficznym ukształtowaniem terenu. Parametrem odnoszącym się do tego typu pompowni były minimalne i maksymalne poziomy wody w zbiornikach lub kanałach pompowych, co było określane w pozwoleniu na wykonanie lub przebudowę tych urządzeń.

Ww. wyjaśnienia były zbieżne ze stanowiskiem Zastępcy Dyrektora Departamentu Usług Wodnych w KZGW wyrażonym w piśmie skierowanym do Zarządu Zlewni w Gdańsku 20 lipca 2023 r.

(akta kontroli str. 3369-3376, 3432-3438)

Zdaniem NIK odwadnianie jest niczym innym jak odprowadzaniem nadmiaru wody z określonego terenu. Jeżeli skutkiem działania stacji pomp jest obniżenie (uregulowanie) poziomu wody, a obniżenie to będzie dotyczyć gruntów i upraw, to pozwolenie wodnoprawne jest wymagane. Jeżeli więc odwodnienie wpływa na regulację stosunków wodnych m.in. gruntów rolnych (a więc gruntów przeznaczonych pod uprawy), to przesłankę z art. 34 pkt 1 należy uznać za spełnioną. NIK nie podziela również argumentów dotyczących braku możliwości ustalenia w pozwoleniu wodnoprawnym wymogów wskazanych w art. 403 ust. 2 ww. ustawy. Znaczna część tych wymogów, uwzględniając rodzaj działalności, której miałoby dotyczyć pozwolenie wodnoprawne, jest możliwa do ustalenia. Przykładowo w uprzednio obowiązujących pozwoleniach wydanych dla stacji pomp nr 58 Nowe Pole, nr 61 Komorowo Żuławskie, nr 70 Wężina, nr 8W Izbiska, określono ilość odprowadzanej wody w litrach na sekundę. NIK nie podziela również argumentu, że szczególne korzystanie z wód nie należy do zadań zarządu zlewni. Wprawdzie szczególne korzystanie z wód nie jest zadaniem bezpośrednio przypisanym Zarządowi Zlewni ale jest ono realizowane przez Wody Polskie m.in. w ramach współuczestniczenia w zapewnieniu ochrony ludności i mienia przed powodzią i przeciwdziałaniu skutkom suszy na poziomie zlewni, o którym mowa w art. 240 ust. 4 pkt 2 Prawa Wodnego. Potwierdzają to wyjaśnienia Kierownika Działu Utrzymania, wskazane w pkt. 2.6 niniejszego wystąpienia, w których podał m.in., że zmiana parametrów objętych badaniem pracy stacji pomp wynikała z dostosowania poziomów pompowania do potrzeb użytkowników (np. w czasie prowadzenia przez rolników prac polowych) oraz w związku z niekorzystnymi prognozami pogodowymi, np. celem przeciwdziałania skutkom suszy.

(akta kontroli str. 3350-3355)

5. Zarząd Zlewni odwadniał grunty i uprawy znajdujące się na obszarach o łącznej powierzchni 2 730 ha mimo, że nie posiadał wiedzy odnośnie ewentualnych wydanych pozwoleń wodnoprawnych na szczególne korzystanie z wód polegające na odwadnianiu terenów przez stacje pomp: Komorowo-Jordanki, nr 5b Bagart, nr 7 Jasna, nr 34 Szaleniec, nr 65 Kławkki. Nie podjęto działań mających na celu ustalenie czy pozwolenia wodnoprawne zostały wydane oraz w celu ich ewentualnego uzyskania, mimo że szczególne korzystanie z wód wymaga, stosownie do art. 389 pkt 2 w związku z art. 34 pkt 1 Prawa wodnego, pozwolenia wodnoprawnego.

(akta kontroli str. 2238-2240, 3268-3270, 3366-3438)

Odpowiedzialnym za posiadanie ww. pozwoleń wodnoprawnych był Dyrektor Zarządu Zlewni, który od 1 czerwca 2021 r. był także uprawniony do występowania z wnioskami o uzyskanie takich pozwoleń¹¹¹.

(akta kontroli str. 3361-3365)

Dyrektor Zarządu Zlewni wyjaśnił, że pozwolenia wodnoprawne dla ww. stacji pomp zostały najprawdopodobniej wydane dla Żuławskiego Zarządu Melioracji

¹¹¹ Wcześniej uprawnionym do występowania z takimi wnioskami był Dyrektor RZGW.

i Urzędzeń Wodnych w Elblągu przez właściwe organy, jednak po powstaniu Wód Polskich nie zostały przekazane Dyrektorowi Zarządu Zlewni. Pozostałe wyjaśnienia odnośnie przyczyn niepodjęcia czynności w celu uzyskania pozwoleń wodnoprawnych na szczególne korzystanie z wód dla ww. stacji pomp na Żuławach były zbieżne z zaprezentowanymi w nieprawidłowości nr 4.

(akta kontroli str. 3369-3376, 3432-3438)

Odnosząc się do powyższych wyjaśnień NIK wskazuje, że działanie Dyrektora Zarządu Zlewni było nierzetelne. Skoro szczególne korzystanie z wód wymaga, stosownie do art. 389 pkt 2 w związku z art. 34 pkt 1 Prawa wodnego, pozwolenia wodnoprawnego, należało podjąć działania w kierunku ustalenia czy takowe zostały wydane, a jeśli nie – w celu ich uzyskania.

6. Zarząd Zlewni użytkował stopień wodny Gdańska Głowa (od 11 maja do 31 lipca 2021 r.¹¹²), wyposażony w śluzy żeglugowe i wrota przeciwpowodziowe, bez pozwolenia wodnoprawnego na szczególne korzystanie z wód, o którym mowa w art. 34 pkt 6 Prawa wodnego (wykorzystanie wód do celów żeglugi)¹¹³, co naruszało art. 389 pkt 2 ww. ustawy.

W okresie od wygaśnięcia pozwolenia wodnoprawnego do 31 lipca 2021 r. jednostka pobrała opłaty za dokonywanie śluzowań małych jednostek pływających w łącznej kwocie 11,0 tys. zł.

Z wyjaśnień Dyrektora Zarządu Zlewni wynikało, że brak podjęcia niezwłocznych działań w celu uzyskania pozwolenia, pomimo posiadanego pełnomocnictwa¹¹⁴ do występowania w imieniu Wód Polskich z wnioskami o uzyskanie takich zgód wodnoprawnych, spowodowany był przekonaniem, że przedmiotowa decyzja do 1 sierpnia 2021 r. pozostawała w terminie obowiązywania.

Odnosząc się do powyższych wyjaśnień NIK wskazuje, że pozwolenie wodnoprawne wydane dla stopnia wodnego Gdańska Głowa, wydane przez Starostę Nowodworskiego decyzją nr ROS-6223/8/2001 z 24 kwietnia 2001 r., wygasło zgodnie z art. 11 ustawy o zmianie ustawy Prawo wodne, po upływie 20 lat od dnia, w którym przedmiotowa decyzja stała się ostateczna, tj. 11 maja 2021 r.

(akta kontroli str. 3411-3415, 3369-3376)

7. Nierzetelnie prowadzono dokumentację pracy stacji pomp, ponieważ 104 raporty (z 309 objętych badaniem) z pracy 15 stacji pomp nie były kompletnie wypełnione, co dotyczyło przede wszystkim braku wpisów odczytów na wodowskazie na wlocie przed pracą i po pracy stacji, licznika godzin pracy .

Jak m.in. wyjaśnił Kierownik Zespołu ds. Obiektu Hydrotechnicznego Stacje Pomp, wynikało to z braku zmiany zadanych poziomów w danym okresie czasowym (załącz – wyłącz).

(akta kontroli str. 3350-3355, 3441-3721)

Odnosząc się do powyższych wyjaśnień NIK wskazuje, że nie zasługują one na uwzględnienie. Raporty z pracy stacji pomp zawierają istotne dane, które mogą służyć ocenie prawidłowości ich pracy i powinny być kompletnie wypełniane – nawet w sytuacji braku zmiany parametrów pracy w pewnym okresie.

8. Kierownik Działu Utrzymania nie sprawował skutecznego nadzoru nad prawidłowym dokumentowaniem kontroli stanu technicznego obiektów. Do

¹¹² Od 1 sierpnia 2021 r. stopień wodny Gdańska Głowa był administrowany przez Zarząd Zlewni w Tczewie.

¹¹³ Lub ewentualnie pozwoleń wodnoprawnych na usługi wodne obejmujące piętrzenie wód powierzchniowych (art. 389 pkt 1 w związku z art. 35 ust. 3 pkt 2 Prawa wodnego).

¹¹⁴ Udzielonego Dyrektorem Zarządu Zlewni przez Prezesa Wód Polskich (pismo KRO.0120.30.37.2021.MRJ z 1 czerwca 2021 r.).

obowiązków Kierownika Działu Utrzymania, zgodnie z zakresem zadań i obowiązków służbowych, należał bowiem nadzór nad utrzymaniem i eksploatacją urządzeń wodnych, a także koordynowanie zadań dotyczących okresowych przeglądów urządzeń wodnych i wykonywanie kontroli stanu technicznego.

W 30 protokołach z okresowych kontroli stanu technicznego stacji pomp, 12 protokołach kontroli zapór, przegrody i wrót przeciwpowodziowych oraz w 48 protokołach kontroli wałów przeciwpowodziowych, nie określono terminu wykonania czynności mających na celu usunięcie stwierdzonych nieprawidłowości. W książkach dziewięciu obiektów nie odnotowano faktu przeprowadzenia 23 rocznych i/lub pięcioletnich okresowych kontroli stanu technicznego.

Ww. kontrole okresowe przeprowadzane były przez pracowników podległych nadzorów wodnych oraz Zespołu Wsparcia Technicznego Zarządu Zlewni. Zgodnie m.in. z 62a Prawa budowlanego, obowiązującego od 19 września 2020 r., osoba przeprowadzająca kontrolę sporządza protokół, który powinien zawierać elementy wskazane w ust. 2.

(akta kontroli str. 2415-3012, 2415-2649, 2665-2712)

Z wyjaśnień Zastępcy Dyrektora Zarządu Zlewni (zajmującego do dnia 26 lutego 2023 r. stanowisko Kierownika Działu Utrzymania) wynikało m.in., że zadania w zakresie dokonywania okresowych przeglądów urządzeń wodnych oraz nadzoru nad utrzymaniem wód oraz utrzymaniem i eksploatacją urządzeń wodnych były realizowane przez kierowników nadzorów wodnych na podstawie § 66 ust. 1 pkt 12 i 13 Regulaminu Organizacyjnego, a dokumentacja tych czynności była przechowywana na obiektach. Wyjaśnił również, że kontrole okresowe przeprowadzane były przez osoby posiadające uprawnienia budowlane w określonej specjalności oraz, że w ramach nadzoru nad ich realizacją, nie kwestionował ustaleń zawartych w protokołach.

(akta kontroli str. 3013-3019)

NIK wskazuje, że powyższe działanie było nierzetelne, ponieważ nie zapobiegło zaistnieniu wyżej opisanych nieprawidłowości.

9. W Zarządzie Zlewni nie przestrzegano obiegu dokumentów, określonego procedurą przyjmowania i rozpatrywania skarg i wniosków. Wskutek tego w rejestrze skarg i wniosków nie zaewidencjonowano dwóch pism, z treści których wynikało, że były skargami lub wnioskami.

(akta kontroli str. 1019-1028, 1027-1027a, 1260-1269)

Kierownik DO odpowiedzialna za nadzór i koordynację prac związanych z załatwianiem skarg i wniosków wyjaśniła, że informacje były indywidualnie interpretowane przez pracownika merytorycznego, do którego trafiła dana skarga bądź wniosek. W rejestrze nie ujęto ww. pism, ponieważ pracownik sporządzający informacje nie ujął tych pism w rejestrach przekazanych do DO.

(akta kontroli str. 1019-1028, 1027-1027a, 1260-1269)

Obowiązek ewidencjonowania wynikał z § 4 pkt 1 procedury przyjmowania i rozpatrywania skarg i wniosków. Zgodnie z § 5 pkt 2 tej procedury, po odnotowaniu wpływu w kancelarii ogólnej Zarządu Zlewni, pisma powinny być przekazywane Dyrektorowi, celem dekretacji pism, wskazującej na wymóg wprowadzenia pisma do rejestru skarg i wniosków oraz wskazującą właściwą merytorycznie komórkę organizacyjną. DO wprowadza pismo do rejestru i przekazuje do załatwienia właściwej komórce organizacyjnej.

OCENA CZĄSTKOWA

Zarząd Zlewni w badanym okresie realizował zadania dotyczące utrzymania urządzeń wodnych, w tym budowli, służących ochronie przeciwpowodziowej Żuław na obszarze swojego działania. Urządzenia wodne służące tej ochronie utrzymywał na ogół w dobrym lub dostatecznym stanie technicznym. Urządzenia objęte badaniem były poddawane okresowym kontrolom stanu technicznego. Zarząd Zlewni planował i realizował potrzeby utrzymaniowe, w tym wynikające z PUW, które dotyczyły przede wszystkim: wykaszania roślin z brzegów wałów oraz dna cieków wodnych, usuwania zatorów utrudniających swobodny przepływ wód, jak również napraw utrzymaniowych posiadanej infrastruktury. Ponadto objęte badaniem zadania utrzymaniowe zlecano zgodnie z obowiązującą procedurą zamówień publicznych i realizowano na bieżąco, a w przypadku wystąpienia zdarzeń nie planowanych (awarii), podejmowano niezwłoczne działania w celu ich usunięcia. Zadania te wykonano terminowo i w pełnym zakresie, a środki na ich realizację wydatkowano prawidłowo.

Stwierdzono jednak, że część z analizowanych zadań była wykonywana nieprawidłowo. W szczególności, nie sprawowano skutecznego nadzoru nad formalną zawartością protokołów kontroli stanu technicznego oraz księzek obiektów. Badania NIK wykazały m.in. liczne przypadki braku wskazania w protokołach z kontroli terminu wykonania czynności mających na celu usunięcie stwierdzonych nieprawidłowości oraz niewpisywania w księżkach obiektów faktu przeprowadzenia rocznych i/lub pięcioletnich okresowych kontroli stanu technicznego, a także niekompletne zapisy danych w dokumentacji pracy stacji pomp. Ponadto, stwierdzono, że 12 kontroli rocznych i jedną pięcioletnią w zakresie instalacji elektrycznej i piorunochronnej przeprowadziła osoba zawieszona w prawach członka Izby Inżynierów Budownictwa. Kontrola wykazała, że jeden stopień wodny (do 31 lipca 2021 r.) i dziewięć spośród 69 eksploatowanych przez Zarząd Zlewni stacji pomp użytkowano bez wymaganych pozwoleń wodnoprawnych na szczególnie korzystanie z wód, a w przypadku pięciu kolejnych stacji pomp – nie posiadano wiedzy czy takie pozwolenia zostały wydane. Na czterech spośród 26 stacji pomp objętych badaniem, utrzymywano niższe poziomy wód od wyznaczonych w pozwoleniach wodnoprawnych, co Zarząd Zlewni uzasadnił warunkami pogodowymi oraz potrzebami użytkowników gruntów i upraw.

OBSZAR

3. Inne zadania w zakresie ochrony przeciwpowodziowej Żuław na obszarze działania Zarządu Zlewni

Opis stanu faktycznego

3.1. Opracowanie planów ochrony infrastruktury krytycznej, realizacja zadań z zakresu przepisów dotyczących infrastruktury krytycznej, przygotowanie raportów dotyczących stanu administrowanych obiektów oraz strat powodziowych każdorazowo po przejściu fali powodziowej przypisano w regulaminie organizacyjnym Wód Polskich Samodzielnemu stanowisku pracy ds. Ochrony Przeciwpowodziowej w zarządzie zlewni.

(akta kontroli str. 82-530)

Zarząd Zlewni nie realizował ww. zadań. Na obszarze jego działania, jak wyjaśnił Kierownik Zespołu ds. Obiektu Hydrotechnicznego Stacje Pomp, nie występowały elementy takiej infrastruktury, a przejście fali powodziowej na Wiśle było monitorowane przez Zarząd Zlewni na obiekcie Śluza Biała Góra i nie odnotowano zgłoszeń bezpośredniego oddziaływania na administrowane obiekty podczas wezbrania.

(akta kontroli str. 997-999)

3.2. W okresie objętym kontrolą Dyrektor Zarządu Zlewni nie zawarł z jednostkami samorządu terytorialnego porozumień, o których mowa w art. 238 ust. 2 Prawa wodnego, dotyczących kosztów realizacji inwestycji oraz utrzymania urządzeń

wodnych służących ochronie przeciwpowodziowej Żuław. Żadna z 20 gmin położonych na Żuławach na terenie działania Zarządu Zlewni nie występowała o zawarcie takich porozumień¹¹⁵. Natomiast miasto Elbląg ponosiło wydatki w latach 2018-2023 (do 31 lipca)¹¹⁶, w zakresie utrzymania urządzeń wodnych związanych z ochroną przeciwpowodziową.

(akta kontroli str. 874-996)

Dyrektor Zarządu Zlewni nie zawierał powyższych porozumień, gdyż – jak wyjaśnił – przepis ten daje dowolność w decydowaniu jednostkom samorządu terytorialnego, dlatego też założono, że taka sytuacja może nastąpić na wniosek zainteresowanego. Ponadto Zarząd Zlewni wystąpi o interpretację prawną do koordynatora Radców Prawnych przy RZGW w kwestii wnioskodawcy takiego porozumienia.

(akta kontroli str. 1000-1001)

Odnosząc się do udzielonych wyjaśnień NIK zauważa, że zgodnie z art. 238 Prawa wodnego, jednostki samorządu terytorialnego mogą ponosić koszty inwestycji prowadzonych na wodach stanowiących własność Skarbu Państwa, koszty inwestycji w zakresie urządzeń wodnych oraz koszty utrzymania tych wód lub urządzeń wodnych. Wysokość kosztów inwestycji oraz kosztów utrzymania wód lub urządzeń wodnych, ponoszonych przez jednostki samorządu terytorialnego, określa się w porozumieniu, do zawarcia którego są upoważnione właściwe jednostki samorządu terytorialnego oraz Wody Polskie – zarządy zlewni (art. 240 ust. 4 pkt 4 Prawa wodnego). Z uwagi na ograniczone środki finansowe Wód Polskich na inwestycje i zadania utrzymaniowe służące ochronie przeciwpowodziowej Żuław, podejmowanie przez Zarząd Zlewni działań w celu zawarcia powyższych porozumień, które skutkowałyby ich podpisaniem, mogłoby się przyczynić – w ocenie NIK – do zwiększenia realizowanych zadań inwestycyjnych i utrzymaniowych lub ich zakresu, a w efekcie lepszego zabezpieczenia Żuław przed powodzią.

3.3. W okresie objętym kontrolą, jak wyjaśnił Dyrektor, Zarząd Zlewni współpracował na bieżąco poprzez Centrum Operacyjne w RZGW z jednostkami samorządowymi w sprawie planów ochrony np. miast, gmin oraz w trakcie stanów zagrożenia powodzią. Efektem współpracy był lepszy przepływ informacji, organizacja oraz szybsze reagowanie w trakcie sytuacji nadzwyczajnych. Przykładem takiej współpracy była doraźna naprawa awarii lewego wału rzeki Tyna Górna w miejscowości Gajowiec.

(akta kontroli str. 874-892)

3.4. Zarząd Zlewni brał czynny udział w ramach LPW, co potwierdził w wyjaśnieniach Dyrektor. Celem LPW było zacieśnianie współpracy oraz stworzenie sieci kontaktów pomiędzy lokalnym społeczeństwem a instytucjami i urzędami w zakresie gospodarki wodnej na obszarach wiejskich. Efektem tej współpracy było identyfikowanie lokalnych problemów oraz określenie najefektywniejszych wspólnych rozwiązań. Zarząd Zlewni współpracował również ze stowarzyszeniami, których głównymi celami była promocja regionu jak i realizacja zadań dot. budowy lub remontu obiektów

¹¹⁵ Informacje uzyskane na podstawie art. 29 ust. 1 pkt 2 lit. f ustawy o NIK, od Burmistrzów Pastłeka, Malborka, Szumu, Pruszcza Gdańskiego, Nowego Stawu, Nowego Dworu Gdańskiego i Dzierzgonia, Prezydenta Miasta Elbląga, Wójtów Gmin: Szutowa, Stegny, Starego Targu, Starego Pola Rychlików, Ostaszewa, Malborka, Lichnowy, Gronowa Elbląskiego, Elbląga i Miloradza.

¹¹⁶ Z informacji od Prezydenta Miasta Elbląga wynikało, że Miasto Elbląg ponosiło w latach 2018-2023 (31 lipiec) wydatki w zakresie utrzymania urządzeń wodnych: w 2018 r. – 218 tys. zł, 2019 r. – 586 tys. zł, 2020 r. – 463 tys. zł, 2021 r. – 133 tys. zł, 2022 r. – 57 tys. zł, 2023 (31 lipiec) – 23 tys. zł. Ponadto w 2020 r. realizowane było na terenie lasu komunalnego Bażantaria, przedsięwzięcie polegające na regulacji Srebrnego Potoku wraz z odtworzeniem tzw. „czerwonego szlaku”. W związku z tym przedsięwzięciem prowadzona była korespondencja pomiędzy Miastem a Wodami Polskimi, której tematem były m.in. podejmowane przez Wody Polskie działania w zakresie regulacji Srebrnego Potoku, budowy zbiornika retencyjnego oraz kablowej linii energetycznej w rejonie tego zbiornika.

znajdujących się w ramach programów. Efektem współpracy było określenie najlepszych rozwiązań dla zidentyfikowanych problemów.

(akta kontroli str. 874-892)

3.5. W okresie objętym kontrolą, jak wyjaśnił Dyrektor, występowały trudności i problemy w zakresie planowania oraz realizacji zadań dotyczących zabezpieczenia przeciwpowodziowego Żuław (Wielkie i Elbląskie) na obszarze działań Zarządu Zlewni. Dotyczyły one między innymi: uzależnienia wielkości ostatecznych środków finansowych od przyznanych limitów przez RZGW, presji czasu rozliczeń finansowych, wyboru wykonawcy podczas realizacji zamówień publicznych, braku stabilnych wzorców/przepisów, brakiem finansowania inwestycji lub niewystarczającym finansowaniem planowanych inwestycji, niewywiązywanie się wykonawcy z realizacji powierzonych zadań.

Nie występowały natomiast problemy z zastosowaniem prawa wodnego (wątpliwości interpretacyjne, konieczność wypracowania stanowiska, czy wytycznych), co w wyjaśnieniu potwierdził Dyrektor.

W ocenie Dyrektora Zarządu Zlewni, ograniczenia skuteczności ochrony przeciwpowodziowej Żuław na obszarze działania Zarząd Zlewni wynikały z następujących czynników zewnętrznych i wewnętrznych:

- coraz większe zniszczenia, głównie w wałach przeciwpowodziowych, powodowane przez bobra europejskiego;
- ograniczenia dot. konserwacji cieków wynikające z decyzji wydawanych przez Dyrektorów Regionalnych Dyrekcji Ochrony Środowiska;
- ograniczenia dotyczące odmulniania kanałów melioracyjnych wynikające z przepisów o ochronie środowiska;
- brak wystarczających środków finansowych na realizację wszystkich niezbędnych prac utrzymaniowych mających wpływ na ochronę przeciwpowodziową;
- krótki termin realizacji planowanych prac wynikający z terminu zatwierdzenia Planu Zamówień, przepisów o zamówieniach publicznych oraz procesu wyłaniania wykonawców.

Na poprawę ochrony wpływ miała przede wszystkim budowa wrót przeciwsztormowych na rzece Tudze.

(akta kontroli str. 874-982)

3.6. Do Zarządu Zlewni nie wpłynęły skargi i wnioski dotyczące zagadnień, o których mowa w ww. pkt 3.1 i 3.3 wystąpienia pokontrolnego.

(akta kontroli str. 1071-1073)

Stwierdzone
nieprawidłowości

OCENA CZĄSTKOWA

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Pozostałe zadania Zarządu Zlewni w zakresie ochrony przeciwpowodziowej Żuław na obszarze jego działania były wykonywane prawidłowo, mimo trudności i problemów w zakresie planowania oraz realizacji zadań dotyczących zabezpieczenia przeciwpowodziowego Żuław na obszarze działań Zarządu Zlewni. Aktywnie działano w ramach LPW, którego celem było zacieśnianie współpracy oraz stworzenie sieci kontaktów pomiędzy lokalnym społeczeństwem a instytucjami i urzędami w zakresie gospodarki wodnej na obszarach wiejskich. Współpraca ta nie dotyczyła jednak działań w celu ewentualnego zawarcia z jednostkami samorządu terytorialnego porozumień dotyczących kosztów inwestycji prowadzonych na wodach stanowiących własność Skarbu Państwa, kosztów inwestycji w zakresie urządzeń wodnych oraz kosztów utrzymania tych wód lub urządzeń wodnych, służących ochronie przeciwpowodziowej Żuław.

IV. Uwagi i wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące wnioski:

Wnioski

1. Poddawanie przez Zarząd Zlewni budowli przeciwpowodziowych kontrolom okresowym, o których mowa w art. 62 ust. 1 pkt 1 i 2 Prawa budowlanego, przez osoby do tego uprawnione.
2. Zapewnienie zamieszczania w protokołach z kontroli stanu technicznego obiektów budowlanych administrowanych przez Zarząd Zlewni wszystkich informacji wymaganych art. 62a ust. 2 pkt 7 i ust. 3 pkt 1 Prawa budowlanego.
3. Zapewnienie uzupełnienia brakujących wpisów w książkach obiektów w zakresie przeprowadzenia rocznych i/lub pięcioletnich okresowych kontroli stanu technicznego obiektów budowlanych.
4. Wystąpienie do Ministra Infrastruktury o wydanie pozwoleń wodnoprawnych na odwadnianie gruntów i upraw za pomocą stacji pomp: nr 58 Nowe Pole, nr 61 Komorowo Żuławskie, nr 70 Wężina, nr 8W Izbiska, nr 2W Orłowo, nr 2abW Ryki – Marynowy, nr 5W Kobyła Kępa, nr 6W Grochowo, nr 6b Brudzędy.
5. Podjęcie niezwłocznych działań w celu ustalenia czy dla stacji pomp Komorowo-Jordanki, nr 5b Bagart, nr 7 Jasna, nr 34 Szaleniec, nr 65 Kławki zostały wydane obowiązujące pozwolenia wodnoprawne, a w przypadku ich braku – wystąpienie do Ministra Infrastruktury o wydanie pozwoleń wodnoprawnych na odwadnianie gruntów i upraw za pomocą tych przepompowni.
6. Zapewnienie kompletności wpisów w raportach z pracy stacji pomp na terenie działania Zarządu Zlewni.
7. Wzmocnienie przez Zarząd Zlewni nadzoru nad kompletnością protokołów z okresowych kontroli, o których mowa w art. 62 ust. 1 pkt 1 i 2 Prawa budowlanego, książek obiektów, o których mowa w art. 60a ww. ustawy oraz raportów z pracy stacji pomp.
8. Przestrzeganie przez Zarząd Zlewni procedury przyjmowania i rozpatrywania skarg i wniosków wprowadzonych zarządzeniem Prezesa Wód Polskich, w zakresie obiegu dokumentów w procesie rejestrowania skarg i wniosków

Uwagi

Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Gdańsku. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Gdańsk, dnia 20 października 2023 r.

Kontrolerzy
Anna Dąbrowska
doradca ekonomiczny

.....
podpis

Krystian Kułaga
doradca ekonomiczny

.....
podpis

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Gdańsku
Dyrektor

p.o. DYREKTOR DELEGATURY
NAJWYŻSZEJ IZBY KONTROLI
w Gdańsku
Tomasz Staboszowski
.....
podpis